

Opdrachtgever

Divosa

Opdrachtnemer

Capgemini (Silvia Korevaar, Martijn
Ridderbos), Bestuursadvies Zorg, Werk
en Inkomen (Martin van der Krogt),
Conclusion (Ingrid Oomens)

Onderzoek

Einddatum – 1 mei 2006

Categorie

Werkwijze en dienstverlening

Inburgering. De stand van zaken

Conclusie

Het kabinet Balkenende II werkt aan een nieuwe Wet Inburgering. De nieuwe inburgeringswet introduceert een algemene inburgeringsplicht voor zowel nieuwkomers als oudkomers. Een actief burgerschap en de eigen verantwoordelijkheid van de inburgeraar staan hierbij voorop.

De taken en verantwoordelijkheden voor gemeentelijke sociale diensten nemen door de nieuwe inburgeringswet verder toe. Maar welke rol spelen de sociale diensten in hun gemeente op het terrein van inburgering? Hoe kan het nieuwe beleid het beste worden vormgegeven? En welke vragen moeten gemeenten zich stellen bij de voorbereiding op de Wet Inburgering?

Bron: Divosa

Link naar bestand

<http://www.onderzoekwerkeninkomen.nl/rapporten/tngalp76>

Verkenningen

Het kabinet Balkenende II werkt aan een nieuwe Wet Inburgering, die vermoedelijk in 2007 wordt ingevoerd. De nieuwe inburgeringswet introduceert een algemene inburgeringsplicht voor zowel nieuwkomers als oudkomers. Een actief burgerschap en de eigen verantwoordelijkheid van de inburgeraar staan hierbij voorop.

De taken en verantwoordelijkheden voor gemeentelijke sociale diensten nemen door de nieuwe inburgeringswet verder toe. Maar welke rol spelen de sociale diensten in hun gemeente op het terrein van inburgering? Hoe kan het nieuwe beleid het beste worden vormgegeven? En welke vragen moeten gemeenten zich stellen bij de voorbereiding op de Wet Inburgering?

Divosa wil gemeenten bij deze afwegingen en vragen ondersteunen met deze Verkenning Inburgering. De verkenning is zowel voor socialedienstmanagers als voor medewerkers van sociale diensten en andere partijen een handig hulpmiddel bij de voorbereiding op de nieuwe wet.

Inburgering

De stand van zaken

geheel geactualiseerde herdruk

Divosa

Verkenningen

Inburgering

De stand van zaken

Divosa is de belangen- en netwerkorganisatie van managers van de gemeentelijke uitvoeringsorganisaties voor Werk, Inkomen en Zorg. Kennis van de uitvoeringspraktijk stelt Divosa in staat een sterke schakel te zijn tussen beleid/bestuur en uitvoering, tussen samenwerkingspartners en leden en tussen het lokale en landelijke niveau.

Divosa
Bezoekadres
Verenigingsbureau Divosa
Oudenoord 174
3513 EV Utrecht

Postadres
Postbus 407
3500 AK Utrecht
T 030 233 23 37
F 030 233 37 26
E cb@divosa.nl
I www.divosa.nl

COLOFON

Uitgave
Eerste druk mei 2005
tweede herziene druk mei 2006
© mei 2006, Divosa, Utrecht
ISBN 90-809798-1-3

Auteurs
Silvia Korevaar, Capgemini
Martin van der Krogt,
Bestuursadvies Zorg, Werk en Inkomen
Ingrid Oomens, Conclusion
Martijn Ridderbos, Capgemini

Eindredactie
Yolanda van Empel, VEMP redactie & pr

Ontwerp
Rolf Resink, Ingrid Kleine Koerkamp
RLF Communicatieve vormgeving

Voorwoord

Het kabinet wil het inburgeringsbeleid veranderen. Naar verwachting komt er in 2007 een nieuwe inburgeringswet: de Wet Inburgering. De eigen verantwoordelijkheid van de inburgeraar staat in de nieuwe wet voorop. De wet legt een inburgeringsplicht op aan alle vreemdelingen van 16 tot 65 jaar die duurzaam in Nederland willen en mogen verblijven en enkele specifieke groepen genaturaliseerde Nederlanders.

De Wet Inburgering richt zich net als de in 2004 ingevoerde Wet werk en bijstand (WWB) op het bevorderen van de participatie en zelfredzaamheid van mensen. De wet sluit daarmee naadloos aan bij de kerntaken van de gemeentelijke sociale dienst. Veel sociale diensten voeren nu al inburgeringstaken uit. Zij moeten inburgeraars meer en meer gaan ondersteunen en faciliteren in het emancipatieproces tot zelfredzame burger. Activering van mensen staat daarbij voorop.

Net als de WWB zal de Wet Inburgering veel in beweging zetten. De taken en verantwoordelijkheden voor sociale diensten nemen verder toe. Veel inburgeraars vallen onder de doelgroep van de WWB; vaak stemmen gemeenten inburgering en reïntegratie dan ook op elkaar af. Het nieuwe inburgeringsstelsel zet gemeenten er extra toe aan om inburgering en reïntegratie te combineren in zogenaamde samenlooptrajecten. Inburgeraars worden daarom steeds meer betrokken bij het voorbereiden op en zoeken naar werk.

Maar welke rol spelen de sociale diensten in hun gemeente op het terrein van inburgering? Hoe kan het nieuwe beleid het beste worden vormgegeven? En welke vragen moeten gemeenten zich stellen bij de voorbereiding op de Wet Inburgering? Divosa wil gemeenten bij deze afwegingen en vragen ondersteunen met deze verkenning Inburgering. Divosa wil zich met deze verkenning niet in het politieke debat mengen; het is in het belang van onze leden om zich goed te kunnen voorbereiden op wat komen gaat.

De verkenning kan zowel voor managers van sociale diensten als voor medewerkers van sociale diensten en andere partijen een handig hulpmiddel zijn bij de voorbereiding op de nieuwe wet. Vier beschreven managementmodellen voor de uitvoering van het inburgeringsbeleid bieden gemeenten

aan-knopingspunten om de wet succesvol te kunnen voorbereiden. Ook de beschrijving van een aantal *best practices* in ‘pilotsteden’ is bedoeld als bron van inspiratie.

Tot slot woorden van dank. Een woord van dank aan de WWB-regioteams, omdat zij deze verkenning hebben gestimuleerd. Ook bedank ik de onderzoekers van Capgemini en Conclusion, die samen met Divosa deze verkenning hebben uitgevoerd. En in het bijzonder dank ik Margarethe Hilhorst, Matthijs van Muijen en Martin Heekelaar van het verenigingsbureau, die dit onderzoek enthousiast en deskundig hebben begeleid.

Veel inspiratie en succes bij de oriëntatie en voorbereiding op het nieuwe inburgeringsbeleid.

Tof Thissen
voorzitter Divosa

Inhoud

INLEIDING 7

HOOFDLIJNEN VAN HET NIEUWE INBURGERINGSSTELSEL 9

- 2.1 Uitgangspunten van de nieuwe Wet Inburgering 9
- 2.2 Essentie van de nieuwe Wet Inburgering 10
- 2.3 In de wet verplichtgestelde gemeentelijke activiteiten 13
- 2.4 Doelgroepen en beschikbaar budget 15
- 2.5 Overzicht veranderingen verwante wetgeving 16
- 2.6 Nadere regelgeving 17

EEN EERSTE VERKENNING VAN DE GEMEENTELIJKE UITVOERINGSASPECTEN

INBURGERING 19

- 3.1 Een eerste verkenning van het aanbodbeleid voor de uitkeringsgerechtigde oud- en nieuwkomers met arbeidsplicht 19
- 3.2 Een eerste verkenning van het aanbodbeleid voor inburgeraars zonder werk en uitkering in een achterstandspositie 21
- 3.3 Een eerste verkenning op de invoering van de verplichte taken 23
- 3.4 Een eerste verkenning op het gebruik van de inburgeringsmiddelen 28

HET POSITIONEREN VAN HUIDIGE SUCCESSEN VOOR DE INVOERING VAN DE

NIEUWE WET 31

- 4.1 Inleiding 31
- 4.2 Het Goudse aanmeldloket vreemdelingen en het project de ‘witte motor’ 32
- 4.3 De Eindhovense ontschotting van de budgetten Win, WEB en oudkomers 33
- 4.4 De Dordrechtse inzet voor integratiebeleid op lokaal niveau 34

PRAKTISCHE TIPS VOOR DE VOORBEREIDING 37

- 5.1 Een handreiking voor de voorbereiding 37
- 5.2 Zes vragen voor de socialiedienstmanager 37

CONCLUSIES 45

BIJLAGE 1.

Combinatietrajecten en duale geïntegreerde trajecten 49

BIJLAGE 2.

Matrix van combinatie van trajectonderdelen 51

BIJLAGE 3.

Een projectorganisatie voor de voorbereiding op de nieuwe inburgeringswet 53

1 Inleiding

In het hoofdlijnenakkoord van het kabinet Balkenende II is een algemene inburgeringsplicht voor nieuwkomers en oudkomers geïntroduceerd. Het kabinet werkt sinds die tijd aan een nieuwe Wet Inburgering die de huidige regelingen voor nieuwkomers en oudkomers moet vervangen. Het kabinet kiest voor een actief burgerschap waarbij de eigen verantwoordelijkheid van de inburgeraar centraal staat. De invoering van de nieuwe wet staat gepland voor 1 januari 2007.

DE IMPACT VAN DE NIEUWE WET OP DE SOCIALE DIENST

Ongeveer de helft van de bijstandsgerechtigden, zeker in de vier grote steden, bestaat uit allochtonen. Deze groep is gegroeid als gevolg van de economische recessie in de afgelopen jaren. Dit betekent dat een belangrijk deel van de cliënten van de sociale dienst in aanraking zal komen met de nieuwe Wet Inburgering. De verwachting is dat het nieuwe stelsel belangrijke consequenties heeft voor de rol van sociale diensten in het gemeentelijk inburgeringsbeleid en voor het dienstenpakket van sociale diensten in het algemeen. Aan de huidige drie kernfuncties van de moderne sociale dienst wordt hierdoor, voor wat betreft mensen met een bijstandsuitkering, een vierde toegevoegd. De moderne sociale dienst kende al:

- de *inkomensfunctie*. Dat zijn alle activiteiten die te maken hebben met uitkeringsverstrekking;
- de *reïntegratiefunctie*. Het betreft alle activiteiten die tot doel hebben de uitstroom uit de bijstand te bevorderen door (her)intreding op de arbeidsmarkt;
- de *zorgfunctie*. Bij de zorgfunctie gaat het om die activiteiten die tot doel hebben ook uitkeringsgerechtigden bij gezondheids- en welzijnsproblemen te faciliteren, teneinde hun participatie in de samenleving te bevorderen.

Aan deze drie kernfuncties wordt nu een vierde functie, namelijk die van *inburgering*, toegevoegd. Deze functie heeft betrekking op alle activiteiten die erop gericht zijn inburgeringsplichtigen met een taalachterstand te doen participeren in de Nederlandse samenleving en op de arbeidsmarkt, als een eerste stap in het integratieproces.

WAAROM DEZE VERKENNING?

De nieuwe inburgeringswet noodzaakt tot een koppeling tussen reïntegratie en inburgering voor die groep oud- en nieuwkomers die een uitkering krijgt en arbeidsplichtig is. De wet heeft tot doel om de veelal bestaande samenloop tussen inburgering en reïntegratie te intensiveren. Daarnaast legt de nieuwe wet een faciliterende functie neer bij de gemeente voor de groep oudkomers zonder uitkering of werk. Het gaat dan meestal om vrouwen. Voor deze groep blijkt uit de praktijk dat vooral de samenloop tussen inburgering, participatie en zorg effectief kan zijn.

HOE DEZE VERKENNING TE LEZEN?

Deze verkenning bevat een schets van de belangrijkste gevolgen van de Wet Inburgering voor sociale diensten. Deze schets gebaseerd is op het wetsvoorstel dat eind 2005 naar de Tweede Kamer is gestuurd. Niets meer, niets minder. Het materiaal voor de verkenning is onder meer verzameld door interviews met managers sociale diensten, hoofden Bureaus Inburgering, vertegenwoordigers van de Projectorganisatie Modernisering Inburgering, de *front office* Inburgering en de Bve Raad. In expertmeetings en reguliere Divosa-bijeenkomsten is dit materiaal getoetst op bruikbaarheid en toepasbaarheid in de uitvoerings-praktijk. Tevens is gebruikgemaakt van materiaal dat door geïnterviewden beschikbaar is gesteld.

In de navolgende hoofdstukken wordt eerst het nieuwe inburgeringstelsel op hoofdlijnen toegelicht. Daarna wordt in een eerste verkenning aangegeven wat het effect van de invoering van de nieuwe wet kan zijn op het inburgeringsbeleid van de gemeente, de organisatorische inbedding van inburgeringstaken van de gemeente en de inzet van middelen. Vervolgens wordt in de hoofdstukken hierna de socialedienstmanager handreikingen gedaan in de vorm van positionering van de huidige successen en praktische tips voor de voorbereiding op de invoering van de wet. De verkenning wordt afgesloten met een aantal samenvattende conclusies.

2 Hoofdlijnen van het nieuwe inburgeringstelsel

2.1 Uitgangspunten van de nieuwe Wet Inburgering

Het kabinet wil af van vrijblijvendheid. Nu is het zo dat nieuwkomers op grond van de Wet Inburgering Nieuwkomers (Win, 1998) verplicht zijn aan een inburgeringsprogramma deel te nemen. Er zijn geen consequenties verbonden aan het niet halen van het minimumniveau van de Nederlandse taal (NT2). Voor oudkomers geldt op dit moment geen wettelijke verplichting.¹ Het kabinet wil met de Wet Inburgering naast een inspannings- tevens een resultaatsverplichting invoeren. Een verplichting die niet alleen geldt voor nieuwkomers, maar ook voor specifieke groepen oudkomers.

In het wetsvoorstel aan de Tweede Kamer heeft de minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie (V&I), het nieuwe stelsel beschreven.²

Uitgangspunten van het nieuwe stelsel zijn

- Er komt een algemene inburgeringsplicht voor in beginsel alle vreemdelingen van 16 tot 65 jaar en voor enkele specifieke groepen genaturaliseerde Nederlanders, die niet gedurende minstens acht jaar van de leerplichtige leeftijd in Nederland hebben verbleven. De specifieke groep genaturaliseerde Nederlanders zijn: oudkomers met een uitkering en een arbeidsplicht, oudkomers zonder werk en uitkering met minderjarige kinderen en geestelijk bedienaren;
- De start van het inburgeringsproces voor nieuwkomers die op vrijwillige basis naar Nederland willen komen (gezinsvormers en gezinsherenigers) vangt aan in het land van herkomst met een basistoets;
- Bij de inburgeringsverplichting staat de eigen verantwoordelijkheid van de inburgeringsplichtige centraal;
- Inburgeringsplichtigen moeten zelf hun cursus bekostigen en hebben keuzevrijheid bij de inkoop van cursussen;
- Aan de inburgeringsverplichting is voldaan wanneer het inburgeringsexamen is behaald;
- Gemeenten hebben een spilfunctie als het gaat om informatievoorziening, handhaving en facilitering;

- De gemeente mag een aanbod van (gecombineerde) voorzieningen doen aan drie bijzondere groepen:
 - nieuwkomers met een uitkering en een arbeidsplicht
 - oudkomers zonder werk en uitkering
 - geestelijke bedienaren (de gemeente *moet* een aanbod doen aan geestelijk bedienaren)

2.2 Essentie van de nieuwe Wet Inburgering

Het inburgeringstraject voor nieuwkomers en oudkomers zoals dat er volgens het nieuwe wettelijk stelsel uit gaat zien, is in de figuren 1 en 2 schematisch weergegeven. Daarbij is een uitsplitsing gemaakt naar de doelgroepen 'nieuwkomers' en de doelgroep 'oudkomers'.

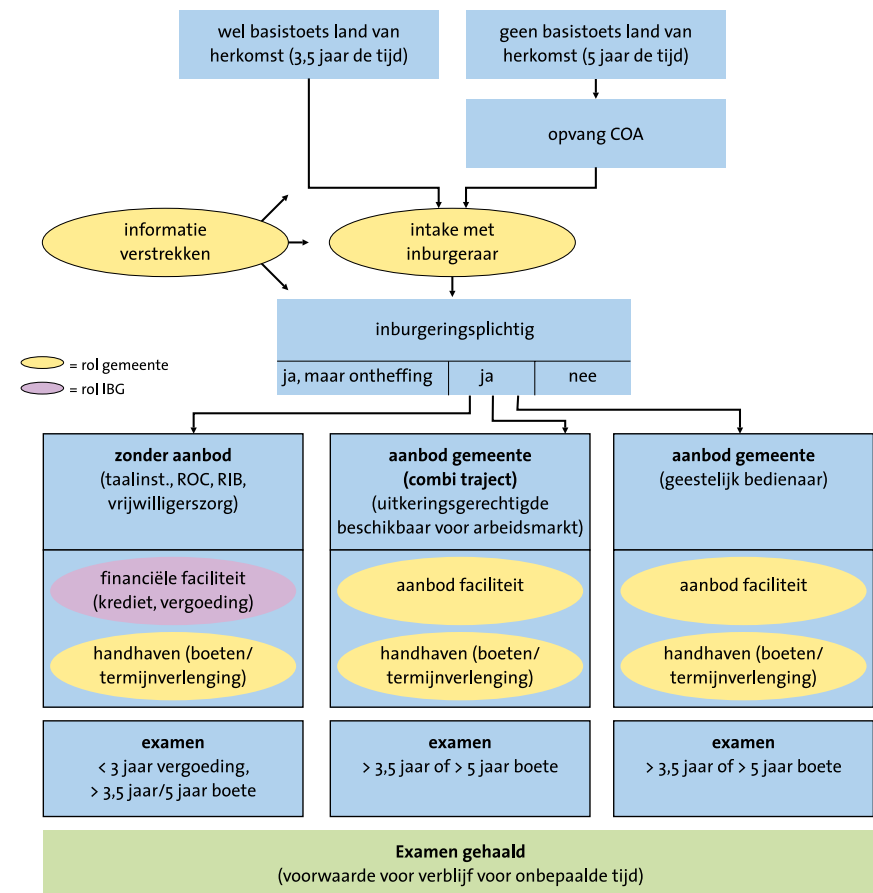
DE NIEUWKOMERS

In totaal wordt in de huidige plannen van het kabinet rekening gehouden met een jaarlijkse instroom van nieuwkomers van 18.000. Hiervan behoort de helft tot de groep van gezinsvormers en -herenigers, die verplicht is in het land van herkomst de basistoets inburgering af te leggen. Vluchtelingen hebben die verplichting niet. Voor de gemeente start het inburgeringsproces op het moment dat de inburgeraar in Nederland aankomt of een status is verleend, en zich inschrijft in een gemeente.

De gemeente geeft informatie over het zelf inkopen van een cursus die voorbereidt op het inburgeringsexamen. Of de gemeente biedt zelf een inburgeringstraject aan. Dit laatste kan alleen maar als de nieuwkomer een uitkeringsgerechtigde is met een arbeidsplicht of een geestelijk bedienaar.

De nieuwkomer hoeft het aanbod niet te aanvaarden. Het aanbod van de gemeente omvat voor de uitkeringsgerechtigde altijd een gecombineerd traject van inburgering en reïntegratie. Vervolgens heeft de gemeente een handhavingsfunctie en ziet zij er op toe op dat de nieuwkomer zich op het inburgeringsexamen voorbereidt. De nieuwkomer die een basistoets in het land van herkomst heeft gedaan moet binnen 3,5 jaar het examen halen. Asielgerechtigden mogen er vijf jaar over doen. Voor de zelfinkoper geldt een resultaatsverplichting, en voor de inburgeraar die een aanbod krijgt een resultaats- en inspanningsverplichting. De gemeente controleert de voortgang. Uiteindelijk voldoet de nieuwkomer aan zijn inburgeringsplicht op het moment dat het inburgeringsdiploma is behaald. Voor nieuwkomers wordt in het

examen getoetst op een mondeling en schriftelijk niveau A2.³ Het halen van het inburgeringsexamen is voorwaarde voor de verlening van een definitieve verblijfsvergunning.

Figuur 1: Schematisch overzicht van het inburgeringstraject voor nieuwkomers.

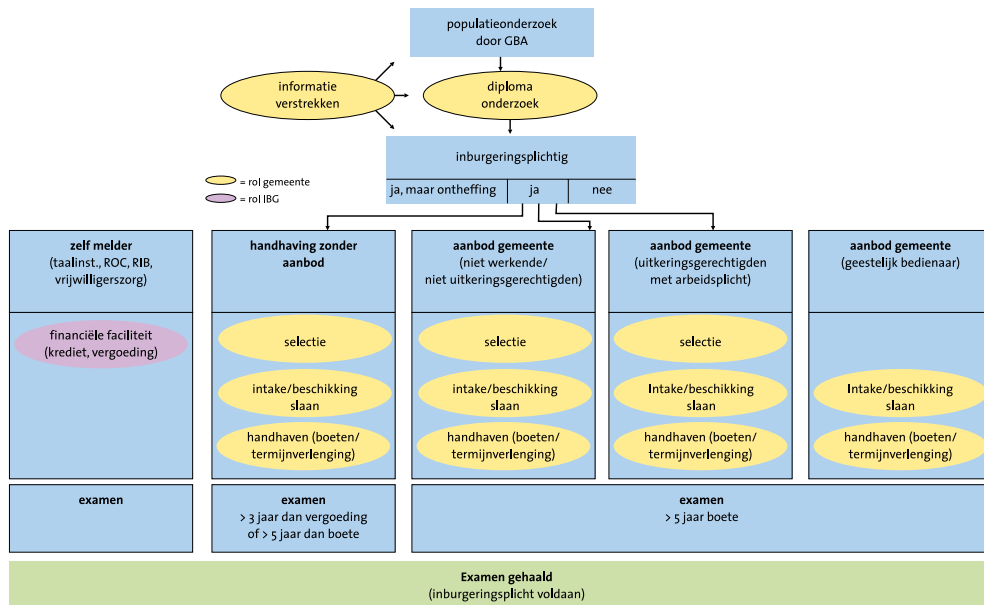
DE OUDKOMERS

Voor de oudkomers geldt in de nieuwe wet een andere opzet dan voor de nieuwkomers. Door de grote omvang kan deze groep niet in één keer worden aangesproken door de overheid. De inburgeringsplicht en de handhaving hierop zal daarom gefaseerd worden ingevoerd. Hierbij is zowel op het niveau van het Rijk als op dat van gemeenten prioriteitsstelling mogelijk.

In de huidige plannen wordt uitgegaan van 58.500 in te burgeren oudkomers per jaar, waaronder bijna 47.000 die een cursusaanbod van de gemeente krijgen.

In figuur 2 wordt het traject voor oudkomers schematisch weergegeven.

DE OUDKOMERS

Figuur 2: Schematisch overzicht van het inburgeringstraject voor oudkomers

Het inburgeringstraject voor de oudkomer loopt als volgt:

- (I) Bij de gemeente krijgt de oudkomer informatie over zijn inburgeringsplicht;
- (II) De gemeente bepaalt vervolgens op basis van haar in een verordening vast te leggen aanbodbeleid – binnen de door het Rijk gestelde financiële kaders – welke oudkomers zij een aanbod doet. Het is de bedoeling dat de gemeente weet welke oudkomers inburgeringsplichtig zijn op basis van lijsten die zij van de Informatie Beheer Groep (IBG) krijgt. De IBG

gebruikt hiervoor gegevens van de Gemeentelijke Basis Administratie (GBA) en haar diplomadatabase;

- (III) De groep oudkomers die een aanbod krijgt van de gemeente wordt actief gehandhaafd. De groep zelfmelders neemt zelf het initiatief om zich voor te bereiden op het inburgeringsexamen. Zij kunnen hiervoor wel gebruikmaken van de financiële faciliteiten van de IBG.
- (IV) Voor oudkomers wordt in het examen getoetst op mondeling niveau A2 en schriftelijk niveau A1.⁴ Oudkomers mogen er vijf jaar over doen om het examen te halen.

2.3 In de wet verplichtgestelde gemeentelijke activiteiten

Tot op heden heeft de gemeente de regierol bij het inburgeringsproces. Deze rol wordt bij de introductie van het nieuwe inburgeringsstelsel bewust losgelaten. Centraal staat de eigen verantwoordelijkheid van de inburgeraar die zelf de regie voert over het eigen inburgeringsproces. De gemeente vervult echter nog wel een belangrijke spilfunctie. Deze functie bestaat uit een informerende, handhavende en faciliterende rol. Deze rol wordt uitgewerkt in het volgende hoofdstuk.

Naast de gemeentelijke activiteiten heeft de IBG een taak met betrekking tot de financiële facilitering door het verstrekken van een lening en het verstrekken van vergoedingen na het behalen van het examen. De vergoeding kent twee varianten:

- Een vergoeding van 70% van de kosten, tot een maximum van €3000. Hiervan is alleen sprake als een cursus is ingekocht die gecertificeerd is. Over de wijze van certificering is door het ministerie van Justitie nog geen beslissing genomen;
- Een forfaitair bedrag van circa €650. Dit geldt als de inburgeraar zijn opleiding inkoop bij een niet-gecertificeerde aanbieder.

In de volgende tabellen is aangegeven, zowel voor nieuwkomers als voor oudkomers, wat per doelgroep de taak van de gemeente en de IBG is.

Nieuwkomer	Gemeenten			IBG
	Informerende rol	Handhavende rol	Faciliterende rol (aanbod)	Krediet/ Vergoeding
Asielgerechtigden met uitkering	ja	ja	ja (aanbod)	neen
Asielgerechtigden werkend	ja	ja	neen	ja
Gezinsvormers/ herenigers	ja	ja	neen	ja
Geestelijk bedienaren	ja	ja	ja (aanbod)	neen

Tabel 1: Taken gemeenten en IBG voor nieuwkomers.

Oudkomer	Gemeenten			IBG
	Informerende rol	Handhavende rol	Faciliterende rol (aanbod)	Krediet/ Vergoeding
Met uitkering en arbeidsplichtig	ja	ja	ja, aanbod	neen
Met uitkering/ niet arbeidsplichtig	ja	nee	nee	ja
Niet uitkering/ geen werk	ja	ja	ja, aanbod	neen
Geestelijk bedienaar	ja	ja	ja	neen
Zelfmelder	ja	nee	nee	ja

Tabel 2: Taken gemeenten en IBG voor oudkomers.

Op het moment dat de gemeente een aanbod doet en de inburgeraar accepteert het aanbod, kan de inburgeraar geen gebruikmaken van de financiële faciliteiten die door de IBG worden verstrekt.

2.4 Doelgroepen en beschikbaar budget

Door het ministerie van Justitie is de toekomstige omvang van de doelgroepen vastgesteld. De gemaakte ramingen voor de doelgroepen zijn:

- Nieuwkomers per jaar: 15.500;
- Oudkomers per jaar: 47.000 die een aanbod van de gemeente krijgen.

Geschat wordt dat op het moment van invoering van de nieuwe wet ca. 500.000 inburgeringsplichtigen in Nederland zullen verblijven.

Het aantal inburgeringsplichtigen dat een aanbod kan worden gedaan is afhankelijk van het beschikbare macrobudget. De financiële meerjarenraming voorziet erin de komende jaren de totale populatie oudkomers gefaseerd in te laten inburgeren.

Op basis van de huidige inzichten is het bedrag dat het Rijk aan gemeenten ter beschikking zal stellen € 172 mln voor het cursusaanbod en nieuwkomers en oudkomers. Daarmee kan aan bijna 47.000 inburgeringsplichtigen per jaar een aanbod worden gedaan. Daarnaast zal de gemeente een vergoeding ontvangen voor de handhaving van inburgeringsplichtigen die op eigen kracht moeten inburgeren en een vergoeding voor de informatievoorziening. De rijksbijdrage bestaat uit een vast, een prestatie-afhankelijk en een variabel deel. De rijksbijdrage voor het vaste deel dient voor de bekostiging van de verstrekking van informatie door gemeenten aan inburgeringsplichtigen. Het prestatie-afhankelijke deel bekostigt de gemeentelijke taken die betrekking hebben op het opleggen van de inburgeringsplicht, het aanbieden van inburgeringsvoorzieningen aan de prioritaire groepen, de handhaving en het opleggen van boetes, het bijdragen aan het informatiesysteem inburgering en het verstrekken van beleidsinformatie. Het variabele deel is bestemd voor de bekostiging van de voorzieningen voor geestelijk bedienaren.

Om een extra impuls te geven aan taalprogramma's voor allochtone vrouwen in een achterstandspositie is op advies van PaFEMME¹⁶ ten behoeve van het project Taal Totaal⁵ voor 2006 en 2007 een bedrag van in totaal € 90 miljoen extra ter beschikking gesteld.

2.5 Overzicht veranderingen verwante wetgeving

De nieuwe Wet Inburgering maakt een aantal wijzigingen in aan inburgering gerelateerde wetgeving noodzakelijk. De belangrijkste wijzigingen zijn:

VREEMDELINGENWET 2000

Om in aanmerking te komen voor een verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd moeten nieuwkomers die asiel in ons land hebben verkregen het inburgeringsexamen behalen. Hetzelfde geldt voor de nieuwkomers die hier op vrijwillige basis komen en zich duurzaam in Nederland willen vestigen. Ook aan een gezinshereniger of -vormer die drie jaar in het bezit is geweest van een afhankelijke verblijfsvergunning, kan voor het verkrijgen van een zelfstandige verblijfsvergunning de eis worden gesteld om een inburgeringsexamen af te leggen. Hiervoor wordt een aantal artikelen van de Vreemdelingenwet aangepast.⁶

WET COA

Nieuwkomers die asiel hebben gekregen en in afwachting zijn van een woning in een gemeente worden verplicht om vanuit de centrale opvang alvast een begin te maken met een inburgeringscursus. Het Rijk vergoedt de kosten. Om die verplichting op te leggen wordt de Wet Centrale Opvang Asielzoekers (COA) gewijzigd.

WET KINDEROPVANG

De Wet Kinderopvang is op 1 januari 2005 in werking getreden. In deze wet wordt een nieuwe manier van financiering van kinderopvang geregeld: ouders, werkgevers en overheid dragen gezamenlijk de kosten van de opvang. De gemeente heeft de verantwoordelijkheid voor de financiering van het ontbrekende werkgeversdeel voor ouders met een WWB-uitkering, niet-uitkeringsgerechtigde werkzoekenden in een reïntegratietraject, ouders met een ANW-uitkering in een reïntegratietraject en voor nieuwkomers.

Met een wijziging van de Wet Kinderopvang wordt geregeld welke inburgeringsplichtigen een beroep kunnen doen op kinderopvang. Dit zijn de prioritaire groepen die van de gemeente een aanbod krijgen (inburgeringsplichtigen met een uitkering of oudkomers die geen werk of uitkering hebben).

GROTESTEDENBELEID

Met de inwerkingtreding van de nieuwe inburgeringswet in 2007 zal ook het deel van het Educatiebudget WEB dat nu aan inburgering wordt besteed, worden overgeheveld naar het inburgeringsbudget van Justitie. Voor de zogenoemde G31-gemeenten komt in 2007 het resterende WEB-budget in de Brede Doeluitkering Sociaal, Integratie en Veiligheid (BDU-SIV) van het grotestedenbeleid, evenals het budget voor inburgering.

2.6 Nadere regelgeving

De Wet Inburgering is een wettelijke regeling op hoofdlijnen. Hieronder wordt een korte opsomming van zaken binnen het wetsvoorstel gegeven, die nader worden geregeld in lagere regelgeving, te weten een *algemene maatregel van bestuur*, een *ministeriële regeling* danwel in een *gemeentelijke verordening*.

- De opleidingseisen en diploma's die een vrijstelling geven van de inburgeringsplicht;
- De niveaus van het inburgeringsexamen;
- De organisatie en inrichting van het inburgeringsexamen;
- De lening- en vergoedingsfaciliteiten;
- Het aanbieden van met reïntegratie gecombineerde inburgeringstrajecten;
- De eigen bijdrage van inburgeraars die een aanbod van de gemeente krijgen;
- De voortgangscontroles door gemeenten;
- Het verlengen van de termijn waarbinnen aan de inburgeringsplicht moet zijn voldaan;
- Het verlenen van ontheffing als de inburgeringsplichtige niet in staat is het examen te halen;
- De informatieuitwisseling tussen de ketenpartners (gemeente, Immigratie- en Naturalisatie Dienst (IND), IBC);

- De bekostiging van de gemeenten;
- De rol van de gemeenten en uitvoeringstaken van de gemeente.

Ook de gemeenten moeten op grond van de Wet Inburgering verplicht nadere regels stellen. Zij moeten in ieder geval in een verordening regels stellen ten aanzien van respectievelijk het aanbieden van met reïntegratie gecombineerde inburgeringstrajecten, de rechten en plichten van de inburgeringsplichtigen en de hoogte van de bestuurlijke boete.

3 Een eerste verkenning van de gemeentelijke uitvoeringsaspecten inburgering

3.1 Een eerste verkenning van het aanbodbeleid voor de uitkeringsgerechtigde oud- en nieuwkomers met arbeidsplicht

De nieuwe inburgeringswet noodzaakt tot een koppeling tussen reïntegratie en inburgering voor de groep oud- en nieuwkomers die een uitkering krijgen en arbeidsplichtig zijn. De wet schrijft voor dat deze groep een aanbod kan krijgen. Het aanbod houdt in dat de gemeente een cursus inburgering aanbiedt en betaalt. Het aanbod moet in alle gevallen een combinatie-traject zijn van inburgering en reïntegratie. De wet dwingt gemeenten hiermee de veelal bestaande samenloop tussen inburgering en reïntegratie te intensiveren.

DE BEVOEGDHEID VAN GEMEENTEN

Gemeenten krijgen de bevoegdheid om te bepalen welke uitkeringsgerechtigden met een arbeidsplicht een gecombineerd traject krijgen aangeboden. In een door de gemeenteraad vast te stellen verordening wordt aangegeven hoe de gemeente omgaat met het aanbieden van gecombineerde trajecten. In de praktijk worden deze trajecten ook wel duale en geïntegreerde trajecten genoemd. In bijlage 1 wordt een toelichting gegeven op het onderscheid tussen duale /geïntegreerde trajecten en combinatie-trajecten.

Het ministerie van Justitie stelt middelen beschikbaar voor de bekostiging van deze trajecten. De gemeente doet het aanbod aan de inburgeraar. Als de inburgeraar dit aanbod aanvaardt, wordt dit door de gemeente vastgelegd in een beschikking. De inburgeraar krijgt van de gemeente een gecombineerd traject dat toelidt naar het inburgeringsexamen dat hij eenmalig gratis mag afleggen. De inburgeraar die een aanbod aanvaardt, betaalt wel een eigen bijdrage. Gedacht wordt aan een bijdrage van €270 die in termijnen kan worden betaald.

Voor inburgeraars met een WW-uitkering kan de gemeente afspraken maken met het UWV. De gemeente kan inburgeringsmiddelen beschikbaar stellen aan het UWV of het UWV kan de middelen voor reïntegratie aan de gemeente overdragen.

KRITISCHE SUCCESFACTOREN EN AANBEVELINGEN VOOR SUCCESVOLLE INVOERING VAN COMBINATIETRAJECTEN

Tijdens een werkconferentie van het ITTA die op 29 juni 2004 werd georganiseerd is door vertegenwoordigers van onder meer gemeenten, ROC's en reïntegratiebedrijven, gesproken over de factoren die het succes van inburgerings- en reïntegratietrajecten mede bepalen.¹⁰

De volgende factoren zijn benoemd:

- Werken met uitstroomprofielen om te voorkomen dat cliënten met meer potentieel desondanks onder hun mogelijkheden blijven steken;
- Veiligstellen van de inburgering in de reïntegratieverordening om te voorkomen dat vanuit het adagium 'werk boven alles', de inburgering in de verdrukking komt;
- Effectief organiseren van de samenloop van resultaatsverplichtingen;
- Het opnemen in de inburgeringsverordening dat in passende gevallen (bij hoger gekwalificeerde) in de aanbestedingen 'werk en staatsexamen' wordt meegenomen. Dit om daadwerkelijk maatwerk te kunnen leveren;
- Een pleidooi houden voor één geïntegreerd budget voor gecombineerde inburgerings- en reïntegratietrajecten;
- Creëren van de mogelijkheid om werktrajecten parttime aan te bieden, waarbij de gemeente de inburgeraar voor een periode vrij kan stellen van de werkplicht;
- Inachtnaam van goede privacybescherming bij persoonsgebonden gegevensuitwisseling;
- Laten fungeren van het portfolio van de inburgeraar in het bedrijf als toelatingsbewijs voor de gecontroleerde toetsen;
- Meewegen van het gecontroleerde deel van de praktijktoetsing bij het slagen en zakken van de inburgeraar;
- Belang hechten aan eenduidige kwaliteitscriteria voor de trajecten waarin inburgering en reïntegratie worden gecombineerd.

Een gecombineerd traject volgens het nieuwe inburgeringsstelsel heeft naast inburgering tegelijkertijd uitstroom naar de arbeidsmarkt als doel. Om nu alvast ervaring op te doen met het werken met gecombineerde trajecten heeft de minister zes pilots ingericht om binnen de huidige wettelijke kaders in beeld te brengen welke mogelijkheden er zijn. De pilots zijn uitgevoerd in de gemeenten: Rotterdam, Den Haag, Gouda, Groningen, Tilburg, Alblasser-

waard-Oost/Vijfheerenlanden. De *front office* Inburgering heeft de ervaringen binnen de pilots gebundeld in de publicatie 'Pilots Samenloop, inburgering en reïntegratie'.⁷

3.2 Een eerste verkenning van het aanbodbeleid voor inburgeraars zonder werk en uitkering in een achterstandspositie

Gemeenten zijn voor inburgeraars zonder werk en uitkering in een achterstandspositie niet verplicht een aanbod te doen. De gemeenten zijn wel bevoegd om te bepalen aan wie een aanbod wordt gedaan en of dat een duaal of geïntegreerd traject is of niet. Als de gemeente dat doet, moet dit wel worden vastgelegd in een verordening, waarin wordt aangegeven hoe de gemeente omgaat met het aanbieden van dit soort trajecten.

In de expertbijeenkomsten bleek dat juist voor vrouwen in een achterstands-situatie het inburgeringsbeleid effectiever wordt naarmate de gemeente erin slaagt om meer samenhang aan te brengen tussen sociale zaken, werkgelegenheid, onderwijs, zorg, welzijn, kinderopvang en voor- en vroeg-schoolse educatie. De ervaring leert dat deze groep vraagt om een intensieve en langdurige inspanning en begeleiding vanuit diverse disciplines. Kortom, een multidisciplinaire en integrale aanpak.

In de expertmeetings werd ook aangegeven dat bij duale of geïntegreerde trajecten (GIT) gericht op werk en/of het halen van een beroepskwalificatie naast het reïntegratiebudget van de WWB ook de WEB voor de beroeps-opleiding kan worden ingezet. De GIT-trajecten kunnen eveneens worden gevoed vanuit de Wmo.¹¹

Uitkeringsgerechtigde inburgeraars of werkzoekenden zonder uitkering kunnen bijvoorbeeld worden opgeleid voor het inburgeringsexamen en daarnaast voor een beroep in de thuiszorg. Al dan niet gecombineerd met een werkplek als thuiszorghulp via de organisatie die vanuit de Wmo door de gemeente is gecontracteerd. Dat laatste weer in de setting van een door gemeenten mogelijk gemaakte en gesubsidieerde organisatie of via loonvormende arbeid bij de reguliere thuiszorg of een particuliere vorm van thuiszorg. Zo kan de gemeente meerdere vliegen in één klap slaan. De doelstellingen van genoemde wetten zijn te combineren tot een integrale aanpak ten dienste van de inburgeraar, maar ook ten gunste van de samenleving.

In de expertmeetings en interviews werd met klem aangegeven dat een rege-

WEB

Op 1 januari 1996 is de Wet Educatie en Beroepsonderwijs in werking getreden. Deze wet brengt meer samenhang tussen de vormen van het middelbaar beroepsonderwijs, het leerlingwezen en het voortgezet algemeen volwassenenonderwijs (vavo), basiseducatie, Nederlands als tweede taal (NT2), oriëntatie en schakeling en het vormingswerk. Een ander uitgangspunt was het versterken van de kwantiteit van de opleidingen. Daarbij speelde ook het stimuleren van activiteiten in bedrijven een rol.

Als gevolg van de WEB was er door de vorming van regionale opleidingscentra sprake van zowel schaalvergroting als van aanbodverbreding: het beroepsonderwijs en de volwasseneneducatie werden door dit wettelijk kader in één instelling samengebracht. Er ontstond één kwalificatiestructuur. Een landelijk systeem van kwalificaties en deelkwalificaties, waarvoor eindtermen waren vastgesteld, werd ingevoerd. Dit was zowel voor educatie (KSE) als voor beroepsonderwijs (KSB) het geval. Het beroepsonderwijs kreeg een grotere transparantie door de erkende beroepskwalificaties, de verbetering van doorstroming, een betere acceptatie van elders verworven competenties (EVC's) en een reductie van de uitval.¹²

Ten aanzien van educatie was het hoofddoel het invoeren van een landelijke kwalificatiestructuur en het verbeteren van de aansluiting op het beroepsonderwijs. Educatie, vooral het leren van Nederlands als tweede taal, kent in strikte zin vijf kwalificaties die leiden tot een diploma met civiel effect: mavo, havo, vwo, NT2-I en NT2-II. Verder zijn de opleidingsperspectieven van educatie: sociale redzaamheid, educatieve redzaamheid en professionele redzaamheid. Gemeenten sluiten jaarlijks contracten educatie met de ROC's. Oudkokers maken voor NT2-onderwijs gebruik van de WEB. Geschat wordt dat dit ongeveer de helft is van het educatiebudget.¹³

Bij de invoering van het nieuwe inburgeringsstelsel worden de WEB-middelen van NT2 niveau 1 en 2 van OCW (59 mln. euro) overgeheveld naar justitie/V&I. Tevens worden de WEB-middelen die bij OCW achterblijven voor de G31 aan de BDU-SIV toegevoegd. Vanuit de WEB-middelen mogen gemeenten ook cursussen op niveau 1 en 2 inkopen voor niet-inburgeringsplichtigen. We spreken dan van 'inburgeringsbehoefte'.

ling voor de kinderopvang een belangrijk aandachtspunt is voor met name vrouwen met kinderen. De nieuwe Wet Kinderopvang gaat uit van eigen verantwoordelijkheid van de ouders. In de praktijk blijkt dat voor inburgeraars niet altijd eenvoudig te zijn. Een praktische uitkomst kan zijn dat de trajecten worden aangeboden op de school van de kinderen.

3.3 Een eerste verkenning op de invoering van de verplichte taken

De veranderingen in het inburgeringsstelsel hebben gevolgen voor de rol van de gemeente. In plaats van een regierol krijgt de gemeente een spilfunctie met betrekking tot de:

- Informatiefunctie,
- Faciliterende functie,
- Handhavingsfunctie.

INFORMATIEFUNCTIE

Inburgeraars moeten wanneer de Wet Inburgering in werking is getreden bij gemeenten kunnen aankloppen voor informatie en advies over het nieuwe inburgeringsproces. De nieuwe wet stelt, dat voor de naleving van de inburgeringsplicht de inburgeraar goed geïnformeerd dient te zijn over zijn rechten en plichten. Naast landelijke voorlichting bepaalt de wet dat gemeenten een wettelijke taak krijgen om deze informatie te verstrekken. Aan gemeenten wordt de taak gegeven om hun functie als 'vraagbaak' zo goed mogelijk in te vullen.

Tijdens de interviews en expertmeetings is aangegeven dat de informatiefunctie 'stevig' neergezet moet worden. Dit daar de voorlichtende groep mogelijk veel begeleiding nodig heeft, maar ook omdat rekening moet worden gehouden met negatieve emoties van inburgeraars. In de discussies hierover werd benadrukt dat de informatiefunctie wellicht geïntegreerd kan worden in het zorgloket, waartoe de Wmo uitnodigt. Afstemming tussen gemeenten en CWI over de uitkeringsintake en het vaststellen van de afstand van de inburgeraar tot de arbeidsmarkt is tevens noodzakelijk. Ook moet met het UWV afspraken worden gemaakt over de inburgeringsplicht van mensen met een WW-uitkering. In het algemeen werd gesteld dat het belangrijk is om het inburgeringsloket zoveel mogelijk samen te laten vallen met bestaande *front office*-functies. Ook kunnen informatiemogelijkheden zoals websites, virtuele loketten en educatieve televisie aanvullend worden ingezet. Een interessante vraag is hoe de IBC, die verantwoordelijk wordt voor de uitvoering van de leen-

faciliteit, zijn *front office*-functie invult. Samenwerking tussen IBG en gemeenten is hierbij onontbeerlijk.

FACILITERENDE FUNCTIE

De faciliterende rol van gemeenten heeft betrekking op het aanbieden van taaltrajecten. In de expertbijeenkomsten is vooral gesproken over de plaats binnen de gemeente waar voor de oudkomers het aanbodbeleid via een verordening wordt vastgesteld. De discussie over deze positioneringsvraag liep in veel gevallen synchroon met de discussie over de positie van de handhavingsfunctie.

Onderdeel van de faciliterende functie van gemeenten is ook de rol van inkoop of opdrachtgever. Op dit moment worden door gemeenten al inburgeringstrajecten ingekocht. Dit zal met de invoering van de nieuwe wet niet veranderen, maar moet bij de aanbieding van combinatietrajecten wel in samenhang worden gezien met de inkoop van reïntegratietrajecten. Met de invoering van de nieuwe inburgeringswet wordt de gedwongen winkelnering bij het ROC afgeschaft. Dit betekent dat gemeenten nog meer rekening moeten houden met de aanbestedingsregels, wat het belang van een professionele inkoop groter maakt.¹⁴

HANDHAVINGSFUNCTIE

De handhavingsfunctie van gemeenten bestaat uit:

- Het vaststellen van de inburgeringsplicht voor de prioritaire groepen en nieuwkomers (al dan niet ontheffing/vrijstelling) via een intake;
- De tussentijdse voortgangscontroles via de meldplicht;
- Het opleggen van bestuurlijke boeten bij het niet nakomen van de gemaakte afspraken.

De wet regelt een gemeentelijke bevoegdheid om personen op te roepen van wie er als regel kan worden uitgegaan dat deze inburgeringsplichtig zijn. De gemeente kan op basis van deze bevoegdheid de persoon oproepen voor een intake. Bij deze intake wordt de identiteit van de betrokkene vastgesteld, verstrekt de gemeente informatie over de inburgeringsplicht en wordt nagegaan of de inburgeringsplichtige voor een ontheffing in aanmerking komt. Bovendien wordt nagegaan of de betrokkene in aanmerking komt voor een aanbod van de gemeente. De gemeente moet hier regels voor vaststellen in een gemeentelijke verordening

Het beeld van de geïnterviewden op dit onderdeel is dat de handhavingstaak voor inburgering in veel gevallen sterk overeen komt met de wijze waarop handhaving door casemanagers van sociale diensten is georganiseerd. Bij de invoering van de Wet Inburgering zal in eerste instantie worden gekeken naar het integreren van het casemanagementmodel in de samenloop tussen reïntegratie en inburgering. Sommige gemeenten wijzen vrouwen zonder werk en uitkering een aparte casemanager aan.

HANDHAVINGSFUNCTIE: VERSCHILLENDE CASEMANAGEMENTMODELLEN

De voor- en nadelen van de verschillende modellen worden benaderd vanuit voorbeelden van gemeenten. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen een aantal modellen.

- *Eén casemanager ('één casemanagersmodel')*

Eén casemanager heeft de regie over zowel de uitkering, de reïntegratieactiviteiten en de inburgeringszaken voor alle mensen met een WWB-uitkering en ook inburgeraars. Of één casemanager verzorgt deze taken uitsluitend voor inburgeraars.

'HET TILBURGSE POLISMODEL' ('ÉÉN CASEMANAGERSMODEL')

In Tilburg is het Team Inburgering onderdeel van de afdeling Activering van sociale zaken. Het Team Inburgering bepaalt welke (duale) trajecten worden gevolgd voor nieuwkomers, oudkomers met een uitkering en niet-uitkeringsgerechtigde oudkomers. Vanaf 1 juli komt het casemanagement voor uitkeringsgerechtigde nieuwkomers en oudkomers geheel in handen van de casemanagers Inburgering van het Team Inburgering. Zij zullen ook de uitkering gaan verzorgen. Hiermee wordt expertise doorontwikkeld als het gaat om de samenhang tussen WWB, inburgering en activering. Ook voor inburgeraars geldt het 'Tilburgse polismodel'. Samen met de inburgeraar wordt het doel van het traject bepaald. Tevens wordt bepaald welke stappen moeten worden ondernomen om dat doel te bereiken. De afspraken, en de consequenties als die afspraken niet nagekomen worden, worden vastgelegd en door de casemanager en inburgeraar ondertekend. Hiermee wordt naast de regierol van de gemeente ook de eigen verantwoordelijkheid van de inburgeraar benadrukt.

PURMEREND – VAN WMO NAAR SOCIALE DIENST ('ÉÉN CASEMANAGERSMODEL')

In Purmerend is het Bureau Inburgering onderdeel van de Dienst Wonen en Maatschappelijke Ontwikkeling. Mede als gevolg van een gemeentelijke reorganisatie was het al in 2004 noodzakelijk om die positionering te heroverwegen. Een projectgroep kreeg de opdracht varianten te ontwikkelen. De projectgroep heeft daarbij de contouren van het nieuwe inburgeringsstelsel nadrukkelijk betrokken. De conclusie was dat door de samenloop tussen inburgering en reïntegratie een positionering binnen de sociale dienst het meest voor de hand lag.

Er is sprake van een groei-model. De trajectbegeleiders die overgaan naar de sociale dienst worden toegevoegd aan de Resultaat Verantwoordelijke Eenheden (RVE's) van de sociale dienst. Zij blijven de huidige Win en oudkomersregelingen uitvoeren. Tevens brengen zij hun inburgeringsexpertise binnen de teams in en raken zij zelf bekend met de WWB-uitvoering.

- *Twee casemanagers ('twee casemanagersmodel')*

Eén casemanager doet per cliënt de inkomens-, reïntegratie en activeringszaken. Eén casemanager doet de inburgeringszaken;

EINDHOVEN ('TWEË CASEMANAGERSMODEL')

In Eindhoven is het Bureau Inburgering onderdeel van de Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling (Dienst MO). Het Bureau Inburgering stelt de duale trajecten voor nieuwkomers en oudkomers vast en verzorgt de trajectbegeleiding. Vanuit de Dienst MO worden ook duale trajecten gericht op werk of beroepsopleiding voor inburgeraars met een WWB-uitkering ingekocht. Daarbij worden inburgerings- en WWB-budgetten geïntegreerd ingezet. De trajectbegeleider van het Bureau Inburgering is leidend als het gaat om een combinatie van inburgering en reïntegratie, dit in nauwe samenwerking met de Dienst Werk Zorg en Inkomen (WZI). Het casemanagement met betrekking tot de uitkering ligt bij WZI.

- *Uitbesteden van het casemanagement ('het uitbestedingsmodel')*

De gemeente besteedt een deel van de uitvoering uit aan derden;

DEN BOSCH ('HET UITBESTEDINGSMODEL')

Den Bosch heeft gekozen voor gedeeltelijke uitbesteding van de inburgeringstaken. De uitvoering van de nieuwkomers is uitbesteed aan Stichting Vluchtelingenwerk en ROC/Koning Willem I College. De Stichting Vluchtelingenwerk roept de nieuwkomers op aan de hand van lijsten van de gemeentelijke afdeling Burgerzaken. De stichting verzorgt voorts de intake en het inburgeringsonderzoek, de toeleiding naar het ROC en de maatschappelijke begeleiding. Het ROC verzorgt het taalaanbod.

De uitvoering van trajecten voor oudkomers is uitbesteed aan het ROC en de Stichting Divers. Stichting Divers, de lokale welzijnsinstelling, zorgt samen met het ROC voor het wijkgerichte aanbod voor vrouwen met kinderen. Zij zijn verantwoordelijk voor de werving, de intake en het aanbod voorzover het gaat om laagdrempelige activiteiten in de buurt. Door het ROC worden ook duale trajecten voor werkzoekenden uitgevoerd. De deelnemers worden toegeleid door AMSZ (Arbeidsmarkt en Sociale Zaken). Het casemanagement ligt in dit geval bij AMSZ.

De regie, waaronder de procesafstemming, de inkoop en de verantwoording is in handen van de afdeling welzijn van de sector cultuur welzijn en sociale zaken.

Den Bosch denkt dit model ook in de toekomst zoveel mogelijk te kunnen behouden, waarbij de advies- en informatiefunctie voor alle inburgeringstrajecten (nieuw- en oudkomers) *zou kunnen* worden uitbesteed aan de Stichting Vluchtelingenwerk.

- *Casemanagement binnen regionale samenwerking ('regionaal samenwerkingsmodel')*

De gemeente werkt met andere gemeenten samen in een regionaal samenwerkingsverband;

HEERLEN – PARKSTAD LIMBURG (REGIONAAL SAMENWERKINGSMODEL)

Nieuwkomers zijn onderbracht bij Bureau Inburgering en VSV (Voortijdig Schoolverlaters). Inburgeraars met WWB melden zich bij Bureau Inburgering. De casemanagers van het Bureau Inburgering zijn leidend. Zij brengen advies uit aan casemanager WWB. Het Bureau Inburgering werkt voor meerdere gemeenten in Parkstad.

3.4 Een eerste verkenning op het gebruik van de inburgeringsmiddelen

Voor de financiering van het inburgeringsbeleid stelt het ministerie van Justitie middelen beschikbaar voor de uitvoering van de taken die behoren bij de nieuwe Wet Inburgering. In de expertmeetings is aangegeven dat veel gemeenten daarnaast hun eigen doelstellingen en prioriteiten willen formuleren; inburgering is tenslotte meer dan taal alleen. Om deze eigen ambities en prioriteiten te financieren kan gebruik worden gemaakt van aanvullende financierings- en subsidiemogelijkheden. Onderstaand volgt een uitleg van de verschillende budgetten die in combinatie kunnen worden ingezet. In bijlage 2 is een samenvatting opgenomen van de inzet van deze middelen.

BUDGET NIEUWE WET INBURGERING

Het huidige Win-budget, huidige oudkomersbudget en het educatiebudget WEB dat wordt besteed aan inburgering wordt ondergebracht in het budget voor de nieuwe Wet Inburgering. Een deel van dit budget wordt op basis van outputfinanciering aan gemeenten ter beschikking gesteld door het ministerie van Justitie. Het budget is onder meer bestemd voor het inkopen van trajecten voor de genoemde prioritaire groepen.

Voor de G31 vloeit in 2007 het resterende deel van het Educatiebudget WEB in de Brede Doeluitkering Sociaal, Integratie en Veiligheid (BDU-SIV). De middelen kunnen daarbij worden ingezet voor andere zaken als educatie. Educatieve activiteiten moeten worden besteed bij een ROC. Voor niet-G31-gemeenten dient het WEB-budget besteed te worden bij een ROC.

COMBINATIE INBURGERING EN REÏNTEGRATIE (WWB)

De gemeente kan ervoor kiezen om de WWB in te zetten voor duale trajecten gericht op inburgering, sociale activering en reïntegratie. Randvoorwaarde voor de inzet van WWB is dat de trajecten primair tot doel hebben een bijdrage te leveren aan uitstroom naar betaald werk. Het budget voor uitvoering van de WWB wordt aan gemeenten ter beschikking gesteld door het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. De gemeente bepaalt zelf voor welke groepen bijstandsgerechtigden en niet-bijstandsgerechtigde werkzoekenden dit budget wordt ingezet en bij wie deze trajecten worden ingekocht.

COMBINATIE INBURGERING EN MAATSCHAPPELIJKE PARTICIPATIE

Budgetten in het kader van inburgering en WWB kunnen voor duale trajecten gericht op ondersteuning bij de opvoeding en maatschappelijke participatie worden gecombineerd met budgetten voor bijvoorbeeld welzijn en sociaal- en cultureel werk en jeugdzorg. Het gaat dan om lokale budgetten voor onder meer ondersteuning van vrijwilligerswerk en taalstages bij verschillende instellingen. Niet alle gemeenten maken op dit moment van deze mogelijkheden gebruik.

Deze budgetten gaan in 2007 voor een belangrijk deel op in de Wmo. Na invoering van de Wmo en de nieuwe inburgeringswet kunnen deze budgetten opnieuw met elkaar worden gecombineerd. Dit biedt in het bijzonder mogelijkheden voor een integrale benadering van de prioritaire doelgroepen, waarbij bijvoorbeeld gedacht kan worden aan de groep vrouwen in een maatschappelijke achterstandssituatie.

EXTRA GELD VOOR DE INBURGERING VAN ALLOCHTONE VROUWEN

Het kabinet heeft besloten om extra geld uit te trekken voor de inburgering van allochtone vrouwen met een taalachterstand. Voor de jaren 2006 en 2007 is in totaal €90 miljoen beschikbaar gesteld. Hiermee anticipeert het Kabinet op het Nationaal Actieplan Taal Totaal van PaFEMME.

OVERIGE FINANCIERINGSBRONNEN

Naast aanvullende middelen uit de WWB en Wmo kunnen gemeenten meer inburgeringstrajecten mee financieren door afspraken te maken over vakgerichte scholingskosten uit de sector- of opleidingsfondsen van werkgevers- en werk-nemersorganisaties die worden beheerd door brancheorganisaties.

4 Het positioneren van huidige successen voor de invoering van de nieuwe wet

4.1 Inleiding

In de afgelopen jaren is er op het gebied van inburgering dankzij de impulsen van de Taskforce Inburgering, en later de *front office* Inburgering, in de uitvoering een innovatieproces op gang gekomen. In de uitvoeringspraktijk zijn er mede als gevolg van de invoering van de WWB met zijn *work first*-aanpak nieuwe wegen ten aanzien van inburgering ingeslagen. Kenmerken daarvan zijn vooral een steeds verdergaande integrale benadering van de inburgeringsproblematiek, ontschotting en ontkokering, zowel in de ambtelijke en bestuurlijke organisatie als in de aanpak door de inzet op duale of geïntegreerde trajecten met behulp van de WEB.

In tegenstelling tot de WWB en Wmo, die typisch het karakter van decentralisatie dragen, bevat de Wet Inburgering een aantal centrale sturingselementen. Een geïntegreerde aanpak op lokaal niveau van de Wet Inburgering wordt daarmee niet onmogelijk geacht. Hoewel gemeenten liever zelf volledig de regie voeren, hebben zij begrip voor de dringende behoefte van de wetgever om het inburgeringsvraagstuk snel tot een oplossing te brengen.

Op termijn kunnen bij het behalen van de inburgeringsdoelstellingen de centrale verplichtingen en voorschriften worden ingetrokken. Zo wordt de Wet Inburgering in overeenstemming met het decentrale karakter van de WWB en Wmo gebracht. Desalniettemin heeft het gemeentebestuur in de uitvoering van de Wet Inburgering belangrijke verantwoordelijkheden als het geven van advies- en informatie, handhaving en facilitering van bijzondere groepen van inburgeraars, zoals uitkeringsgerechtigden en allochtone vrouwen in een achterstandssituatie (zie ook paragraaf 3.3). Vooral ten aanzien van deze doelgroepen is een integrale aanpak van grote betekenis en kan de innovatie worden voortgezet. De volgende *good practices* laten dit zien.

4.2 Het Goudse aanmeldloket vreemdelingen en het project de 'witte motor'

HET AANMELDLOKET VREEMDELINGEN

Operationeel vanaf 1 april 2003. Mensen die zich vanuit het buitenland in Gouda vestigen kunnen bij Publiekszaken Gouda een eerste aanvraag indienen voor een verblijfsvergunning. Indien de aanvraag leidt tot afgifte van een verblijfsvergunning ontvangt Bureau Arbeid en Integratie de verblijfsvergunning ('het pasje') en wordt de betrokkene, wanneer hij onder de Wet inburgering nieuwkomers valt, uitgenodigd voor een inburgeringsonderzoek. Vanaf 1 april 2004 wordt door Bureau Arbeid en Integratie ook de verlenging van de verblijfsvergunning (al dan niet schriftelijk) uitgereikt. De aanvraag gebeurt schriftelijk bij de IND.

UITVOERING PROJECT 'DE WITTE MOTOR'

Gouda kent een groeiende werkloosheid. Een groot aantal bedrijven met eenvoudig werk is gesloten of verplaatst naar het buitenland. Het reïntegratiebeleid van Gouda (in het kader van de WWB) is gericht op zo snel mogelijke toeleiding naar arbeid. Dat werk, en dan met name niet te complex, routinematig werk, is er in steeds mindere mate en komt ook niet meer terug. In het kader van het arbeidsmarktbeleid wenst de gemeente Gouda dat er een nieuwe markt wordt ontwikkeld van redelijk eenvoudig werk. Schoonmaken past daarin.

Tevens kampt Gouda met een toenemende vergrijzing en ontgroening van haar bevolking. De gevolgen die dat heeft in 'zorgvragen' drukken eerder en sterker op Gouda (als centrumgemeente) dan op de andere omliggende gemeenten. Enerzijds omdat daar de meeste voorzieningen zijn, anderzijds omdat ouderen geneigd zijn naar de grotere kern te verhuizen waar meer voorzieningen zijn.

De vraag naar schoonmaakpersoneel neemt kortom toe, terwijl het aantal personen werkzaam in die branche afneemt. Naar verwachting wordt de eenvoudige huishoudelijke hulp medio 2006 over gedragen uit de AWBZ naar de Wmo met meervoudige huishoudelijke hulp; gemeenten krijgen taken op het gebied van indicatiestelling, (mede)financiering en het (laten) uitvoeren van die hulp. De uitdaging wordt om het reïntegratiebeleid daarop adequaat en aanvullend in te zetten.

GOOD PRACTICE GOUDA

Voor Gouda biedt het aanmeldloket Vreemdelingen een kans om de informerende rol vorm te geven zoals deze in de nieuwe Wet Inburgering wordt beschreven. Voor Gouda biedt het project 'De Witte Motor' een kans om de mogelijkheden van de nieuwe inburgeringswet te verkennen op het aan elkaar koppelen van middelen voor de Wmo, de WWB en de nieuwe wet.

4.3 De Eindhovense ontschotting van de budgetten Win, WEB en oudkomers

Wethouder Kuppens van inburgering en integratie zet in Eindhoven al enkele jaren in op duale trajecten voor zowel nieuwkomers als oudkomers. Zo wordt de cursus NT2 niet meer geïsoleerd aangeboden. De Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling van de gemeente heeft een 'ontschotting' gerealiseerd door de budgetten Win, WEB en oudkomers te bundelen en integraal in te zetten. Met de Dienst Werk Zorg en Inkomen worden gesprekken gevoerd over het inbrengen van een deel van het WWB-reïntegratiebudget voor de duale trajecten inburgering en reïntegratie. De inkoop van trajecten is aanbesteed conform de Europese regels. Daarbij geldt nu nog dat de onderdelen met inzet van het Win- en WEB-budget dienen te worden ingekocht bij *een* ROC. Voor de trajecten in het kader van de oudkomersregeling kunnen meerdere partijen inschrijven. In het bestek is duidelijk aangegeven welke resultaten bereikt moeten worden met betrekking tot verhoging van het NT2-niveau en de participatiedoelen.

Voor oudkomers en nieuwkomers worden vijf clusters onderscheiden:

- Duale trajecten inburgering en ondersteuning bij de opvoeding,
- Duale trajecten inburgering gecombineerd met reïntegratieactiviteiten,
- Duale trajecten inburgering gecombineerd sociale activering, taalstages en vrijwilligerswerk,
- Duale trajecten inburgering en maatschappijoriëntatie gericht op 55+-oudkomers,
- Geïntegreerde trajecten: inburgering gecombineerd met een beroepsgerichte opleiding.

De trajecten zijn gegund aan ROC Eindhoven als hoofdaannemer, met als onderaannemers drie reïntegratiebedrijven, de sociale werkvoorziening, de lokale welzijnsinstelling, Humanitas, zorginstelling Zuidzorg, de openbare bibliotheek en de Stichting 55+ educatief. Daarnaast wordt nauw samenwerkt met de (brede) scholen waar de werving van en trajecten voor opvoeders plaatsvinden. De Dienst Werk Zorg en Inkomen en het Bureau Inburgering spelen een belangrijke rol als het gaat om de toeleiding van inburgeraars.

GOOD PRACTICE EINDHOVEN

Bundeling van budgetten, waaronder ook een deel van het reïntegratiebudget WWB is voor Eindhoven een belangrijke manier om duale trajecten aan zoveel mogelijk inburgeraars aan te bieden. Voor de geïntegreerde trajecten wordt ook gebruikgemaakt van de reguliere beroepsopleidingen. De Wmo biedt de uitdaging om ook extra budget te genereren voor stages bij vrijwilligersorganisaties, thuiszorg en ondersteuning bij de opvoeding van kinderen.

4.4 De Dordrechtse inzet voor integratiebeleid op lokaal niveau

Dordrecht ziet inburgering als een eerste stap om te kunnen komen tot integratie. Integratie betekent volgens Dordrecht actief burgerschap ofwel 'meedoen aan de samenleving' door participatie, zowel op sociaal als economisch terrein. Door middel van een interactief proces met inwoners en maatschappelijke organisaties in de stad is onder leiding van wethouder Spigt een uitvoeringsprogramma Integratie en Interculturalisatie totstandgekomen. De gemeente doet zo een beroep op de bewoners, maatschappelijke organisaties en instellingen om het integratiebeleid te laten slagen.

Pijlers van het beleid in Dordrecht zijn:

- Integratie is een tweezijdig (communicatie)proces;
- Inburgerings is een eerste stap om te kunnen komen tot integratie;
- Integratie raakt alle gemeentelijke beleidsterreinen;
- Niet alleen de gemeente is aanspreekbaar op het onderwerp integratie;
- De gemeente vervult een regierol;
- De gemeente heeft een voorbeeldfunctie.

In het beleid zijn programmalijnen opgenomen waarbij verschillende maatschappelijke organisaties en (gemeentelijke) instellingen zijn betrokken. Een van de actiepunten is om binnen de WWB door middel van de inkoop, maatwerk aan te brengen voor werkloze allochtonen. Het nieuwe inburgeringsbeleid wordt geïntegreerd met het reïntegratiebeleid. Samen met PaFEMME wordt ingezet op het verkrijgen van *commitment* van werkgevers. Zij worden gestimuleerd om samen te werken met het CWI en kansrijke allochtone vrouwen in dienst te nemen. Alle wethouders hebben zich gecommitteerd aan twee doelstellingen op hun beleidsterrein die moeten bijdragen aan integratie.

Wethouder Spigt van sociale zaken, cultuur en welzijn benadrukt de regierol van de gemeente met betrekking tot de interne en externe partners die bij integratie betrokken zijn: de ketenregie. Het kan dan gaan om de subsidierelatie met een partner, maar ook om het organiseren van betrokkenheid en samenwerking. Spigt maakt zich in dit kader zorgen over de nieuwkomers (gezinsvormers en -herenigers) die zich na invoering van de nieuwe inburgeringswet zelf moeten voorbereiden op hun inburgeringsexamen. Hij is bang dat het leren van de taal ondergeschikt wordt aan de participatie op de arbeidsmarkt, en daarmee maatschappelijke integratie belemmert. Door subsidies aan maatschappelijke organisaties en de inzet van educatiemiddelen wil hij de regie op de inburgering en integratie van deze groep proberen te behouden.

GOOD PRACTICE DORDRECHT

Dordrecht benadrukt het commitment van alle partijen die bij inburgering en integratie zijn betrokken. Bestuurlijk wordt dat belegd door één coördinerend wethouder, maar alle wethouders commiteren zich aan twee doelstellingen op hun beleidsterrein.

Dordrecht zet in op subsidies aan maatschappelijke organisaties en de inzet van WEB-middelen om nieuwkomers die zichzelf moeten voorbereiden op een inburgeringsexamen een aanbod voor participatie binnen de samenleving te kunnen doen.

5 Praktische tips voor de voorbereiding

5.1 Een handreiking voor de voorbereiding

In de vorige hoofdstukken is ingegaan op de hoofdlijnen van de nieuwe inburgeringswet, de toekomstige rol van de gemeente en de mogelijkheden voor integraal beleid. Het nieuwe inburgeringsbeleid dwingt tot een aantal beleidsmatige en organisatorische keuzes. Door de sterke relatie met de WWB op het terrein van de combinatie inburgering, reïntegratie, zorg en participatie zou de manager van de sociale dienst het voortouw kunnen nemen bij de voorbereiding op en uitvoering van de nieuwe inburgeringswet.

In de volgende paragraaf wordt ingegaan op een aantal vragen die de sociale-dienstmanager zichzelf kan stellen bij de voorbereiding op de nieuwe wet.

5.2 Zes vragen voor de socialedienstmanager

VRAAG 1: MOET IK ER EIGENLIJK WEL IETS MEE DOEN?

In het vorige hoofdstuk is al geconstateerd dat er een sterke relatie is met de WWB als het gaat om de samenloop tussen inburgering en reïntegratie en de handhavingsfunctie. Ook is geconstateerd dat een groot deel van de inburgerpopulatie nu al deel uitmaakt van de ‘bakken’ van de sociale dienst. Er ligt een kans in het integreren van geldstromen. Positionering van inburgering bij de sociale dienst kan daarom interessant zijn.

Dat is echter geen wet van Meden en Perzen. Er zullen gemeenten zijn die vanuit een andere positionering van inburgering bijvoorbeeld onder de Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling of afdeling welzijn/onderwijs succesvol inburgeringsbeleid hebben gerealiseerd en ervoor kiezen die situatie te handhaven. In dit laatste geval is de verwachting dat met de invoering van de nieuwe wet de bestuurlijke en ambtelijke afstemming wel versterkt moet worden. De vraag voor de manager is dan hoe de regie op bestuurlijk en ambtelijk niveau wordt georganiseerd. Veelal hebben meerdere wethouders onderdelen van het inburgeringsbeleid en sociale zaken onder hun hoede, zoals bijvoorbeeld de portefeuillehouders sociale zaken, onderwijs, welzijn en minderhedenbeleid. Wie neemt de regie of wordt het een gezamenlijke regie?

'HET INBURGERINGSHUIS'

De adviesraad Diversiteit en Integratie van Amsterdam over de regie van inburgeringsactiviteiten:

"De Adviesraad Diversiteit Integratie van Amsterdam heeft in april op verzoek van wethouder Aboutaleb een advies uitgebracht over het thema 'inburgering'.

De adviesraad beveelt het gemeentebestuur aan zelf de regie van de inburgeringsactiviteiten stevig in handen te nemen. Via één loket, waar oud- en nieuwkomers zich melden, voert de gemeente de regiefunctie uit. De adviesraad gebruikt hiervoor de metafoor van 'het inburgeringshuis'. Het inburgeringshuis staat onder de centrale regie van de Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling en kent drie kamers.

De hoofdingang van het huis leidt naar werk. De nadruk in de trajecten die in deze kamer worden aangeboden liggen op de integratie van taallessen en beroepsopleidingen en/of stage en werk. De Dienst Werk en Inkomen verzorgt samen met organisaties voor professionele scholing de opvang, verwijzing en begeleiding

De tweede kamer is voor inburgeraars zonder uitkering of met uitkering en de zorg voor kleine kinderen. Hier werken overkoepelende onderwijsorganisaties, met welzijnsinstellingen en stadsdelen samen. De uitvoering wordt gecoördineerd door het welzijnswerk. De gemeente zorgt voor een vlotte doorstroom en eventuele verwijzingen naar zorginstellingen. Opvoeders krijgen een contract voorgelegd, waarin consultatiebureau of school, het welzijnswerk in de buurt en de inburgeraar afspraken maken over te volgen cursussen en te verrichten activiteiten in buurt en school.

De derde kamer is die van de zelfstandige inburgeraar. Cursusaanbieders maken in deze kamer hun aanbod bekend aan de inburgeraar. De gemeente geeft waar mogelijk met de inspectie van onderwijs, informatie over prijs en kwaliteit. De bekostiging van de kamer is aan de aanbieders.

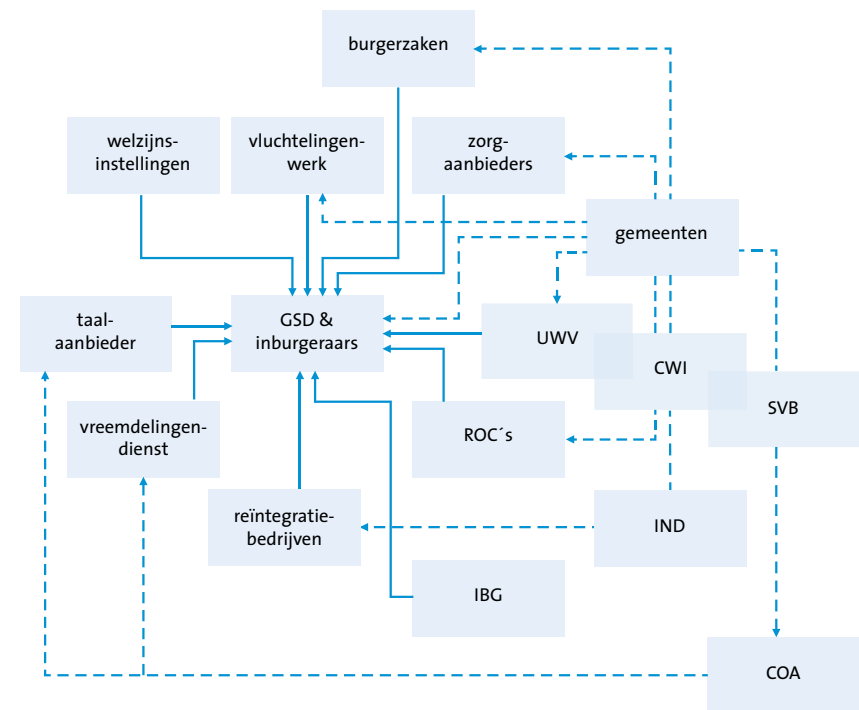
De adviesraad meent dat het bijeenbrengen van diverse partijen, een synergie van budgetten kan bewerkstelligen. Deze beantwoorden aan de afzonderlijke doelen van diensten als Dienst Werk en Inkomen, CWI, welzijnsinstellingen en onderwijsinstellingen."

Het vierjaarlijkse collegeprogramma – in 2006 vinden weer gemeenteraadsverkiezingen plaats – biedt de mogelijkheid hiervoor nieuwe lijnen uit te zetten en afspraken te maken over de bestuurlijke en ambtelijke coördinatie, de duale betrokkenheid van de gemeenteraad, de wijze waarop met externe partners wordt samengewerkt en *last but not least* de integrale aanpak.

VRAAG 2: MET WELKE PARTIJEN IS SAMENWERKEN NODIG?

Met het geven van antwoord op deze positioneringsvraag is de manager er nog niet. De gemeente is bij inburgering de spin-in-het-web van allerlei externe partijen. Ze staat aan het roer van de inburgeringsketen, die bestaat uit de onderwijsinstellingen, reïntegratiebedrijven, CWI, UWV, IBG en het welzijnswerk, vluchtelingenwerk, werkgevers- en zelforganisaties.

Figuur 3: Inburgeringsketen: 'Speelveld van relaties'.

De relaties in de inburgeringsketen verschillen van aard. Enerzijds zijn er inkoop-, subsidie- en werkgever-werknemerrelaties, maar ook wettelijk opgelegde samenwerkingsrelaties. Anderzijds moeten werkgevers op vrijwillige basis bereid zijn om mee te werken aan inburgering. De aard van de relatie is bepalend voor de wijze waarop de gemeente de aansturing inricht.

De opheffing van de verplichte winkelnering zal er toe leiden dat de gemeente meer in de rol komt van opdrachtgever en het ROC of andere private taal-aanbieders in die van opdrachtnemer. Ook in het bepalen van het aanbodbeleid voor de uitkeringsgerechtigde oudkomer wordt een samenwerking met CWI en UWV noodzakelijk. De socialedienstmanager moet, uitgaande van het antwoord op de vorige positioneringsvraag, aan deze samenwerkingsrelaties invulling geven.

VRAAG 3: MOET IK NADENKEN OVER EEN INTEGRALE INZET VAN MIDDELEN?

Met de inwerkingtreding van de nieuwe wet zal het ministerie van Justitie financiële middelen beschikbaar stellen voor de uitvoering van de taken die behoren bij de nieuwe wet. Al eerder werd toegelicht dat er meerdere budgetten beschikbaar zijn, die gebruikt kunnen worden als aanvullende financiering voor bijvoorbeeld eigen ambities en prioriteiten op het gebied van inburgering. Een integrale inzet van deze middelen kan bijdragen aan de effectiviteit van het gemeentelijk inburgeringsbeleid.

VRAAG 4: WELKE ORGANISATORISCHE EN BELEIDSKEUZES MOET IK MAKEN?

Het is voor de socialedienstmanager van belang dat hij een antwoord geeft op de beleidsmatige- en organisatorische vragen rond het nieuwe inburgeringsstelsel. Voorbeelden hiervan zijn:

- *De advies en informatiefunctie:* Wil de gemeente een smallere of bredere advies- en informatiefunctie dan door de wet wordt voorgeschreven? Zijn er overeenkomsten met al bestaande advies- en informatiefuncties, zoals de huidige functie op dit terrein van burgerzaken en sociale diensten? Of is er een toekomstige koppeling te leggen met de informatiefunctie voor de Wmo?
- *De intakefunctie:* Hoe wil de gemeente de intakefunctie inrichten? Wordt dat een 'smalle functie', met als hoofddoel het voldoen aan de wettelijke voorschriften. Of wordt deze functie breder, door bijvoorbeeld een verlengde intake, waarbij ook wordt gekeken naar het perspectief in de

Nederlandse samenleving van de inburgeraar? Hoe wordt de intakefunctie voor de prioritaire groepen vormgegeven en is koppeling met de huidige CWI/SZW-intake mogelijk?

- *De handhavingsfunctie:* Hoe wordt deze functie vormgegeven? Ook hier geldt dat er een keuze voor een 'smalle' of 'brede' functie moet worden gemaakt. Daarbij moet ook het onderscheid gemaakt worden tussen mensen die zelf verantwoordelijk zijn voor de voorbereiding op het inburgeringsexamen, de prioritaire groepen en de relatie met de handhaving binnen de WWB;
- *Aanbod- en de faciliterende functie:* Welke doelgroepen krijgen een aanbod van de gemeente? Hoeveel oudkomers met een uitkering krijgen een combinatietraject? Welke cliëntgroepen (profielen) kunnen daarbij onderscheiden worden? En wat zijn de meest geëigende trajecten voor deze groepen? Aan hoeveel vrouwen zonder uitkering en werk wil de gemeente een aanbod doen? Wat zijn hun profielen en bijpassende trajecten? Is het, met het oog op integratie, gewenst om ook nieuwkomers die zelf moeten inkopen te faciliteren tijdens hun voorbereiding op het examen? Bijvoorbeeld door een aanbod tot participatie binnen bestaand of te ontwikkelen gesubsidieerd aanbod door de gemeente?
- *Integraal aanbod:* Wil de gemeente een integraal aanbod doen aan inburgeraars waarbij aanpalende beleidsterreinen zoals reïntegratie, educatie, welzijn en de Wmo worden afgestemd? Op welke wijze kan een integraal aanbod en ontschotting van budgetten worden gerealiseerd?
- *Regionale samenwerking:* Wil de gemeente samenwerken (of de samenwerking voortzetten) met andere gemeenten binnen de regio?

VRAAG 5: HOE BEREID IK ME GOED VOOR?

Voor de voorbereidingen op de nieuwe wet is een projectmatige aanpak gewenst. Verankering op een hiërarchisch hoog niveau is een vereiste. Hierbij kan gedacht worden aan een directe relatie met de gemeentesecretaris of een lid van het gemeentelijk managementteam. De projectleider laat zich ondersteunen door een projectorganisatie, waarin medewerkers van de verschillende betrokken afdelingen participeren. In bijlage 3 is een voorbeeld opgenomen van een projectorganisatie.

SAMENWERKINGSVERBAND TRIPPOOL

In Zuid-Limburg is binnen het samenwerkingsverband Tripool bestaande uit Sittart/Geleen, Maastricht en Heerlen, een werkgroep Inburgering in het leven geroepen. Daarin wordt bezien of verdergaande samenwerking op dit beleids-terrein mogelijk is. Binnen deze gemeenten wordt ook al op andere terreinen nagedacht over samenwerking in de uitvoering. Zo zal er voor deze gemeenten bijvoorbeeld één bureau komen voor zelfstandigen. De uitvoering wordt belegd bij de gemeente die de meeste expertise en ervaring heeft. Denkbaar is dat het Bureau Inburgering in Heerlen de toekomstige inburgeringstaken gaat uitvoeren voor de Tripool-gemeenten. De andere gemeenten in Parkstad hebben dan de mogelijkheid om diensten in te kopen.

Heerlen heeft de volgende tips voor de werkgroep:

- Haak de uitvoering aan bij een afdeling die zich met reïntegratie bezighoudt;
- Knip beleid en uitvoering nooit los;
- Realiseer dat de nieuwe Wet Kinderopvang veel zelfredzaamheid vraagt van de cliënt. Niet alle cliënten kunnen dit aan, met name de nieuwkomers niet;
- Help inburgeraars op weg bij het vinden van een casemanager;
- Laat de inburgeraar kiezen uit door gemeente ingekochte verschillende inburgerings- en combinatietrajecten;
- Leg maatregelen in het kader van handhaving alleen op als het per se moet; gaag in één hand en conform de WWB.

VRAAG 6: WELKE ROL KRIJGT DE INBURGERAAR?

De afgelopen tijd is veel gesproken over de nieuwe Wet Inburgering. Meestal wordt letterlijk *over* dit onderwerp gesproken, zonder met de inburgeraar zelf in gesprek te gaan. Een belangrijke vraag voor de socialedienstmanager is dan ook hoe de inburgeraar zelf tegenover het beleid staat. In welke mate is een vorm van cliëntenparticipatie gewenst?

De WWB en Wmo kennen vormen van cliëntenparticipatie. Inburgeraars zelf geven aan dat aan die participatie in de voorstellen voor het nieuwe inburge-

ringsbeleid te weinig aandacht wordt besteed. Gemeenten kunnen leren van de ervaringen die inburgeraars op hebben gedaan. Succesvolle inburgeraars kunnen bovendien een belangrijke ambassadeursrol vervullen. Een voorbeeld:

INTEGRATIE IN DE PRAKTIJK

Richt je energie en middelen op de tweede generatie

Op 14 april 2005 sprak Mohamed El Aïssati op het congres 'Nieuwe wet inburgering in de praktijk'. Mohamed is voorzitter van de stichting MNL. Maroc.nl is een discussieplatform op internet voor Marokkanen. Op het congres sprak hij aan de hand van vijf stellingen over de integratie in de praktijk. In een indrukwekkende ingetogen boosheid nam hij de aanwezigen mee in de belevingswereld en de emotie van een tweede generatie allochtoon, die met onbegrip kijkt naar de nieuwe wetsvoorstellen. Een belangrijke voedingsbodem voor dit onbegrip is volgens Mohamed dat deze groep in de huidige wetsvoorstellen niet de erkenning en het respect terugvindt voor hun ouders, terwijl die voor de tweede generatie heilig zijn. Hij zet vraagtekens bij alle moeite die gedaan wordt om na dertig jaar de oudkomers op een taal cursus te krijgen, terwijl deze mensen niet van zins zijn nog een wezenlijk andere rol te spelen in de samenleving. In hun beleving hebben zij hun plicht gedaan door hun familie een beter leven te bezorgen. Mohamed stelt: "Richt je energie en middelen op de tweede generatie."

Het verhaal van Mohamed had als effect dat de congresleden (vertegenwoordigers van gemeenten, ROC's en Rib's) met elkaar in discussie gingen over de wijze waarop bij invoering van de nieuwe inburgeringswet omgegaan moet worden met de eerste generatie oudkomers. Bovendien werd benadrukt dat het van groot belang kan zijn om via 'cliëntparticipatie' te leren over een juiste toepassing van de mogelijke inburgeringsprogramma's voor deze oudkomers. Mohamed gaf hier nog de tip voor mee dat vooral televisie een belangrijke ondersteunende rol kan spelen. Vooral omdat deze groep van potentiële inburgeraars veel thuis is en regelmatig naar de televisie kijkt. In dit licht werd het soap-project van Rotterdam ook genoemd. Daar worden taallessen ondersteund met een televisie-soap. De cursisten leren de taal door naar de televisie te kijken en dit tijdens de les te bespreken.

6 Conclusies

In deze publicatie zijn de contouren van de nieuwe Wet Inburgering en de invoeringsaspecten die hiermee te maken hebben weergegeven. In het laatste hoofdstuk zijn vragen behandeld die een socialedienstmanager zichzelf kan stellen als voorbereiding op de nieuwe wet, uitgaande van het huidige inzicht in de wet. In dit hoofdstuk worden de verkregen inzichten samengevat in een aantal conclusies.

‘WHAT’S NEW’

De nieuwe Wet Inburgering brengt veranderingen met zich mee. Hoewel deze veranderingen nieuw lijken kunnen ze voor een deel ook gerelativeerd worden. Ook blijft de vraag staan of de voorgestelde veranderingen nu wel zo nieuw zijn. Ter illustratie de volgende relativeringen:

- Nieuw is dat nieuwkomers zoals gezinsherenigers en gezinsvormers zichzelf moeten voorbereiden op het inburgeringsexamen. De gemeente mag hen geen aanbod doen, maar moet deze groep wel handhaven. In verhouding gaat het om een kleine groep, landelijk gezien om circa 7.750 inburgeraars per jaar. Voor het overgrote deel van de totale groep blijft de gemeente een aanbod doen en behoudt daarmee de regie;
- Nieuw is dat de wet uitnodigt om aan inburgeraars een gecombineerd aanbod te doen. Voor veel gemeenten is dat niet nieuw omdat zij al ervaring hebben met het aanbieden van (duale) trajecten, waarbij de inburgeringscursus wordt gecombineerd met reïntegratieactiviteiten;
- Nieuw is dat de groep oudkomers die geen uitkering en geen werk heeft een aanbod van de gemeente kan krijgen. Veel gemaakte opmerking is dat deze groep niet ‘in de bakken’ van de sociale dienst zit en dus gezocht moet worden. Maar, veel gemeenten hebben aangegeven al ervaring te hebben met het aanbieden van trajecten gericht op participatie van vrouwen in een achterstandssituatie. Zo heeft PaFEMME afgelopen jaar veel instrumenten aangedragen om met deze groep aan de slag te gaan. Bovendien zijn hiervoor extra middelen beschikbaar gesteld;
- Nieuw is dat de gemeente informatie moet geven om inburgeraars voor te lichten over hun rechten en plichten, en waar zij inburgeringscursussen kunnen inkopen. Maar, de infrastructuur van de huidige Bureaus Inburgering kent al een dergelijke vorm van informatievoorziening;
- Nieuw is dat de gemeente de inburgeringsplicht moet handhaven. Ook

hier zijn ook herkenbare aanknopingspunten. De huidige Win kent ook het wettelijke voorschrift van het opleggen van een boete als de inburgeraar zich niet voldoende inspant om het inburgeringstraject te volgen. Uit de praktijk blijkt echter dat maar een beperkt aantal gemeenten gebruikmaakt van die mogelijkheid. De WWB kent ook maatregelen die de gemeente kan opleggen in de sfeer van verlaging, opschorting of beëindiging van de uitkering als het gaat om niet of onvoldoende meewerken aan een aanbod tot reïntegratie of het accepteren van werk.

OMGAAN MET ONZEKERHEDEN

Een aantal zaken is bij het schrijven van dit boekje nog onduidelijk, en wordt nog door een ministeriële regeling of door een algemene maatregel van bestuur of een gemeentelijke verordening uitgewerkt. In de praktijk hebben gemeenten vaak de houding: 'kom maar op met die wet, dan werken we de onzekerheden en foutjes wel werkende weg uit'. De hoofdlijnen van de wet zijn immers duidelijk. Gemeenten zien dat als een basis om zich te kunnen voorbereiden op de beleidsmatige vragen en organisatorische positie van inburgering.

Wel moet de rol en taken van IBG snel duidelijk worden. Die rol kan, mits slim uitgewerkt, een belangrijk lastenverlichtend effect hebben op de taak van gemeenten. In hoeverre de IBG een rol gaat spelen bij het realiseren van een door het Rijk gefaciliteerd cliëntvolgsysteem (met informatie van en voor gemeenten, IBG, IND en het ministerie van Justitie) is een van de vragen waar duidelijkheid over moet komen. Ook is het van belang dat snel helderheid wordt gegeven over de financiering, met name de financiering van de uitvoeringskosten voor gemeenten.

POSITIONERING SOCIALE DIENST EN INVULLING INTEGRAAL CASEMANAGEMENT

Door de sterke relatie met de WWB als het gaat om samenloop tussen inburgering en reïntegratie en de handhavingfunctie, ligt positionering van inburgering bij de sociale dienst voor de hand. Bij voorkeur zijn bij de begeleiding niet meer dan twee casemanagers betrokken.

EEN INTEGRALE AANPAK EN BUNDELING VAN BUDGETTEN – EEN GEMEENTELIJK BUDGET VOOR INBURGERING, REÏNTEGRATIE EN PARTICIPATIE

Door een integrale aanpak en bundeling van budgetten wordt het inburgeringsbeleid effectief, en kunnen meer inburgeraars worden bereikt. Veel gemeenten geven aan te streven naar een bundeling van budgetten voor

inburgering, reïntegratie en participatie. Hierbij kunnen de budgetten inburgering op grond van de nieuwe Wet Inburgering, het reïntegratiebudget WWB, WEB educatie en beroepsopleidingen en Wmo betrokken worden.

DE INKOOPFUNCTIE

Het is belangrijk om de inkoopfunctie goed te beleggen. Vanwege de samenloop tussen inburgering en reïntegratie en participatie, kan deze belegd worden bij de sociale dienst. Door de gedwongen winkelnering bij ROC's is door de inkopers van inburgeringstrajecten, met uitzondering van de inkoop van trajecten voor oudkomers, nog weinig aandacht gegeven aan de regels die gelden bij marktwerking. De inkopers van WWB reïntegratietrajecten kennen die aanbestedingsregels wel. Bundel die expertise, maar houd bij het schrijven van de eisen aan het bestek wel rekening met speciale eisen voor inburgeringstrajecten. De *front office* Inburgering heeft een zeer handzaam boekje uitgebracht over inburgering en inkoop.

DE 'FINANCIAL CONTROL' FUNCTIE

De bekostiging van de gemeentelijke taken die voortvloeien uit de nieuwe wet inburgering zullen grotendeels gebaseerd zijn op het principe van output-financiering. Dit betekent dat het Rijk met gemeenten vooraf afspraken maakt over het aantal aan te bieden inburgeringstrajecten en achteraf de realisatie van de afspraken zal verrekenen. Wanneer gemeenten de vooraf afgesproken afspraken niet realiseren kunnen zij een financieel risico lopen. Dit vraagt aandacht voor de inbedding van de controlfunctie in de gemeentelijke organisatie. Van belang bij de inbedding is dat de functionaris in staat is om de voortgang van de realisatie van de afspraken te monitoren en de consequenties van afwijkingen te vertalen naar een financieel perspectief.

CLIËNTENPARTICIPATIE

Sociale diensten kennen cliëntenraden of cliëntenadviescommissies die adviseren over beleid en uitvoering. Dit fenomeen bestaat nog niet als het gaat om inburgering. Wel kennen gemeenten zelforganisaties en adviesraden voor beleid voor allochtonen of integratiebeleid in het algemeen. Het verdient aanbeveling om voor inburgering ook een vorm van cliëntenparticipatie in te voeren. Het is belangrijk om van de inburgeraars zelf of hun vertegenwoordigers te horen welke inburgeringstrajecten effectief zijn. Cliëntenparticipatie kan worden gerealiseerd door toevoeging van vertegenwoordigers aan de cliëntenraden of cliëntenadviescommissies van sociale diensten. Of door het in het leven roepen van een aparte cliëntenraad/adviescommissie voor inburgering.

SAMENWERKING MET HET BEDRIJFSLEVEN OP LOKAAL EN REGIONAAL NIVEAU

Een succesfactor voor het bevorderen en slagen van duale en geïntegreerde trajecten is de samenwerking tussen onderwijsinstellingen, reïntegratie-bedrijven en het bedrijfsleven. Met name het bedrijfsleven is een belangrijke partij als het gaat om medewerking aan duale en geïntegreerde trajecten, het aanbieden van leerwerkbanen, taal- en werkstages. De sociale dienst kan samen met de afdeling economische zaken een belangrijke regisseur zijn van die samenwerking. Daarbij ondersteund door de nieuwe projectorganisatie Leren en Werken (samenwerking ministeries OCW en SZW). Deze is door het kabinet in het leven geroepen naar aanleiding van de adviezen die de SER en RWI hebben uitgebracht over de bevordering van duale trajecten en het kabinetsstandpunt naar aanleiding van die adviezen.

ZORG VOOR EEN TIJDIGE VOORBEREIDING OP DE WET INBURGERING

Start tijdig met de voorbereidingen op de nieuwe wet. Er zijn immers veel beleidsmatige en organisatorische keuzes te maken. Roep voor de voorbereiding op de wet een projectgroep in het leven. Gezien de belangrijke relatie met de WWB kan de sociale dienst daarbij de lead nemen.

Tot slot

De nieuwe Wet Inburgering vergt van gemeenten veel beleidsmatige en organisatorische aanpassingen, maar gemeenten geven aan dat de wet ook kansen biedt. De verplichting tot het afleggen van een inburgeringsexamen kan nieuw- en oudkomers stimuleren sneller in te burgeren. De nadruk op eigen verantwoordelijkheid kan andere, nog niet bereikte groepen stimuleren in te burgeren. Inburgering als eerste stap bevordert het proces van integratie.

Het benutten van nieuwe mogelijkheden om een geïntegreerd aanbod aan te bieden op de terreinen inburgering, reïntegratie, onderwijs en zorg is een grote uitdaging voor de sociale diensten. In ieder geval biedt de nieuwe Wet Inburgering een kans om de inburgering goed te laten aansluiten bij de verschillende trajectmogelijkheden, en daarbij de benutting van budgetten voor regulier beroepsonderwijs en de mogelijkheden van de aanstaande Wmo niet uit het oog te verliezen.

BIJLAGE 1.

Combinatietrajecten en duale geïntegreerde trajecten

Het kabinet spreekt van gecombineerde trajecten als het gaat om samenloop tussen inburgering en reïntegratie. In de praktijk worden deze trajecten ook wel als duale en geïntegreerde trajecten aangeduid. Duale en geïntegreerde trajecten kunnen echter meer omvatten dan de combinatie met reïntegratie. Onderstaand enkele voorbeelden.

Sinds de invoering van de oudkomersregelingen zetten gemeenten steeds meer in op duale of geïntegreerde trajecten. Door de Taskforce Inburgering is deze vorm van contextrijke taalverwerving sterk gepropageerd en heeft geleidelijk aan steeds meer navolging gekregen. In de praktijk is gebleken dat een inburgeringsprogramma effectiever is als inburgering wordt gecombineerd met trajecten gericht op beroepsgerichte competenties en scholing, werk of andere vormen van maatschappelijke participatie. Het spreken van de Nederlandse taal verbetert en beklijft als het in een contextrijke omgeving wordt geleerd. Het duidelijk vaststellen van een perspectief, het doel wat bereikt kan worden na het volgen van het traject, draagt bij aan de motivatie van de deelnemer.¹⁶

In de huidige praktijk wordt voor verschillende doelgroepen van inburgeraars het volgende onderscheid gemaakt:¹⁷

1. Taal in combinatie met werk: de inburgeraar combineert het leren van de taal met reïntegratieactiviteiten zoals beroepsgerichte vaardigheden, taal en cultuur op de werkvloer en werk of een werkstage;
2. Taal in combinatie met een beroepsopleiding. Dit worden ook wel geïntegreerde trajecten genoemd. De inburgeraar combineert het leren van de taal met een vakopleiding en een werkstage;
3. Taal in combinatie met sociale activering: de inburgeraar combineert het leren van de taal met vormen van maatschappelijke participatie zoals vrijwilligerswerk;
4. Taal in combinatie met ondersteuning bij de opvoeding: de inburgeraar combineert het leren van de taal met praktische kennis rond de opvoeding van de kinderen zoals de school, consultatiebureaus, bibliotheek en gezondheidszorg.

Het Instituut voor Taalonderzoek en Taalonderwijs Anderstaligen (ITTA) geeft praktische modellen voor het inrichten van duale en geïntegreerde trajecten voor werkzoekenden met verschillende opleidingsniveau's.¹⁸

Voor werkzoekenden die niet aan de minimale taaleisen van de inburgeringsplicht voldoen kunnen er volgens het ITTA drie opties voorliggen:

1. *De Staatsexamen NT2-aanpak.* Voor midden- en hoogopgeleiden (bijvoorbeeld de uitkeringsgerechtigde asielzoekers) een traject met examentraining voor deelname aan het inburgeringsexamen of Staatsexamen NT2, eventueel gecombineerd met werkervaringsplaats. Het ITTA is van mening dat bij hoger gekwalificeerden het staatsexamen meer in de lijn ligt dan het nieuwe inburgeringsexamen waarbij wordt uitgegaan van toetsing op een lager taalniveau NT2. Voor midden- en hoogopgeleiden (dat wil zeggen mensen met een voortgezette opleidingsachtergrond en mensen met een diploma hoger onderwijs in eigen land) zijn ten behoeve van de examentraining veel ICT-middelen beschikbaar. Deze groep kan ook succesvol gebruikmaken van internet;
2. *Het 'Nederlands op de werkvloer'-model.* Reïntegratie en inburgering gecombineerd, volgens het model 'Nederlands op de werkvloer', is een goede optie voor de laaggeschoolden en voor sommige groepen middengeschoolden. De werkplek is de oefenplek en de assessmentplek. De deelnemers volgen een door het reïntegratiebedrijf, eventueel mede onder auspiciën van de werkgever, aangeboden Nederlands op de werkvloercursus waarin de competenties van het inburgeringsexamen uitgangspunt zijn;
3. *Geïntegreerde scholing.* Reïntegratie en inburgering via een (GIT) geïntegreerd traject: het kwalificerende traject. De leerbaan is de leerplek voor de opleiding. Laag- en middengeschoolden hebben veel baat bij deze aanpak. Met name wanneer in eigen land al ervaring is opgedaan in een bepaald beroep. Veel beroepsopleidingen slagen er in om anderstaligen die al NT2-niveau één of twee hebben, binnen een jaar (Kwalificatiestructuur Beroepsonderwijs, KSB-1) of binnen anderhalf jaar (KSB-2) een beroepskwalificatie te laten halen. Momenteel proberen enkele grote ROC's voor deze doelgroepen specifieke programma's gereed te maken.

BIJLAGE 2.

Matrix van combinatie van trajectonderdelen

Matrix combinatie van trajectonderdelen, inburgeraars en financieringsmogelijkheden (uitgaande van aanbod door gemeenten).

	Werkzoekende nieuwkomer	Werkzoekende oudkomer	Oudkomer zonder werk of uitkering
Intake	Inburgeringsbudget, WWB en beperkt eigen middelen	Middelen voor oudkomers, WWB, en beperkt eigen middelen	Middelen voor oudkomers en eigen middelen
Handhaving	Inburgeringsbudget, middelen voor oudkomers en WWB	Inburgeringsbudget, middelen voor oudkomers, WWB	Inburgeringsbudget, Middelen voor oudkomers, en WWB
Geïntegreerde trajecten (inburgering en beroepsopleiding)	Inburgeringsbudget Justitie, WEB beroepsopleiding, O&O-fondsen, VOA-gelden en externe financiering COA en CWI	Inburgeringsbudget Justitie, WEB beroepsopleiding, O&O-fondsen, VOA-gelden en externe financiering COA en CWI	Inburgeringsbudget Justitie, WEB beroepsopleiding, O&O-fondsen, VOA-gelden en externe financiering COA en CWI
Combinatie inburgering en reïntegratie	Inburgeringsbudget Justitie, WWB,	Inburgeringsbudget Justitie, WWB,	Inburgeringsbudget Justitie, WWB,
Combinatie Inburgering en participatie	Inburgeringsbudget, WWB, Wmo	Inburgeringsbudget, WWB, Wmo	Inburgeringsbudget, WWB, Wmo

Flankerende voorzieningen	Werkzoekende nieuwkomer	Werkzoekende oudkomer	Oudkomer zonder werk of uitkering
- Sociale activering, hulp bij geldproblemen:	Wmo, eigen middelen en WWB, WWB innovatiebudget	Wmo	Wmo
- Taalstages (sociale activering):		Wmo	Wmo
- Werkstages of maatschappelijk-nuttige taken:	Wmo, WWB en eigen middelen	Wmo	Wmo
- Psychosociale problemen	Wmo	Wmo	Wmo
- Inschakeling vrijwilligers en taalstages	Wmo, WWB en eigen middelen	Wmo	Wmo
- Participatie bij maatschappelijke organisaties	Wmo	Wmo	Wmo

BIJLAGE 3.

Een projectorganisatie voor de voorbereiding op de nieuwe inburgeringswet

Benoem een projectleider en projectgroep voor de voorbereidingen op de nieuwe wet. Betrek in de projectgroep de belangrijkste partners binnen de gemeente die betrokken zijn bij het inburgeringsbeleid. Naast de sociale dienst zijn dat de afdelingen onderwijs en welzijn. Zorg dat de projectleider aan het werk gaat met een bestuurlijke opdracht.

Een gebruikelijke wijze is dat de projectgroep de volgende stappen doorloopt:

1. De oriëntatie en visievorming,
2. Het projectplan en het implementatieplan,
3. De evaluatiefase.

Stappen	Inhoud	Product
Oriëntatie en visie	<ul style="list-style-type: none"> • Oriëntatie op de wet en de belangrijkste gevolgen voor de gemeente. • Visie op invulling van de informatie-functie, handhavingfunctie, aanbod aan en facilitering van prioritaire groepen • Visie op een integrale aanpak • Beleidsmatige en organisatorische varianten en voorkeursmodel 	<ul style="list-style-type: none"> • een beleidsmatig en organisatorisch voorkeursmodel voor bestuurlijke beleidsvorming
Projectplan en implementatieplan	<ul style="list-style-type: none"> • Vorm, inhoud en positionering van de informatiefunctie • Uitwerking van het aanbod voor specifieke doelgroepen • Vorm, inhoud en positionering van de handhaving • Vorm en positionering van casemanagement • Begroting en beschikbare budgetten • Personele consequenties • Administratieve organisatie, monitoring en verantwoording • Verordeningen • Implementatieplan voor de overgang. 	<ul style="list-style-type: none"> • Project- en implementatieplan voor bestuurlijke besluitvorming
Evaluatie	Inbouwen evaluatiemomenten	Bijsturing van de uitvoering

- 1 Sinds 1999 zijn er voor een aantal gemeenten extra financiële middelen voor inburgering van oudkomers.
- 2 Nota Herziening van het inburgeringsstelsel, Tweede Kamer, 2003-2004, nr. 29 543, nr. 1-2 en brief van 7 december 2004, Tweede Kamer, 2004-2005, nr. 29 543, nr. 4. Regels inzake inburgering in de nederlandse samenleving (Wet inburgering) Tweede kamer 2005-2006, nr. 30308, nr 1 ev.
- 3 Met niveau A2 van het Europese Raamwerk voor Moderne vreemde talen is een redelijke mate van schriftelijke en mondelinge communicatie met de directe omgeving van de inburgeraar mogelijk: conform advies Commissie Franssen.
- 4 Er is gekozen voor een schriftelijk niveau A1 van het Europese Raamwerk voor Moderne Vreemde talen omdat het merendeel van de communicatie mondeling plaatsvindt en omdat het bij oudkomers veelal zal gaan om oudere personen die vaak minder opleiding hebben genoten. Leren lezen en schrijven zal voor hen een relatief grote inspanning betekenen.
- 5 PaFEMME (Participatie van Vrouwen uit Etnische Minderheidsgroepen) wil met een nationaal actieplan Taal Totaal bereiken dat ruim 240.000 vrouwen een inburgeringsexamen gaan halen.
- 6 Artikel 16, 21 en 34 van de Vreemdelingenwet 2000.
- 7 Frontoffice Inburgering, 30 januari 2006.
- 8 Inburgering en reïntegratie, een praktische verkenning van mogelijkheden voor de combinatie reïntegratie-inburgering nieuwe stijl, Elwine Halewijn, Femmy Witte, Simon Verhallen en Ella Vogelaar, juli 2004.
- 9 Divosa heeft over de Wmo in 2004 een handreiking uitgegeven met als titel *Een verkenning van de Wmo*.
- 10 De WEB kent een geheel nieuwe kwalificatiestructuur die, naar Europees voorbeeld, is opgesteld met zes niveaus. De eerste vier niveaus van het beroepsonderwijs zijn in de WEB ondergebracht: assistentenopleiding, basisberoepsopleiding tot beginnend beroepsbeoefenaar, vakopleiding tot zelfstandig beroepsbeoefenaar en middenkader-/specialistenopleiding.

Deze indeling in vier opleidingsniveaus verving het mbo en het leerling-wezen. Het middelbaar beroepsonderwijs kent als minimumgrens een leeftijd van 16 jaar. Deelnemers kunnen zich langs twee leerwegen kwalificeren: een theoretische leerweg (bol) of praktisch leren (bbi).

- 11 Geschat wordt dat in de periode 1997-1999 gemiddeld 45% à 50% van het educatiebudget aan NT2-onderwijs is besteed. Volgens de Monitor educatie van CINOP is in 2000 de helft van het educatiebudget besteed aan NT2-cursussen. Totale budget aan educatiemiddelen bedroeg in 2003 circa €225 miljoen.
- 12 De *front office* Inburgering heeft een boekje over het inkopen van inburgeringstrajecten uitgegeven: *Inburgering en inkoop*, Den Haag, 2005. Dit boekje ondersteunt gemeenten bij het inrichten van een professioneel inkoopproces ter voorbereiding op de invoering van de Wet Inburgering.
- 13 Zie ook de reactie van het kabinet op de adviezen van SER en RWI uit 2003 inzake toepassing van duale trajecten bij inburgering en reïntegratie, brief van de staatssecretaris van SZW d.d. 1 maart 2005, AM/AK/2005/14885.
- 14 Zie ook *Duale trajecten en werk en Duale trajecten opvoedingsondersteuning en sociale activering: sleutels tot inburgering*, Taskforce Inburgering, 2002.
- 15 *Arbeidsmarktgerichte Inburgering in het nieuwe stelsel in de komende 10 jaar*, Simon Verhallen ITTA/Universiteit van Amsterdam, december 2004.
- 16 PaFEMME is een initiatief vanuit de rond juni 2005 beëindigde commissie PaVEM. Zij is een landelijke netwerkorganisatie bestaande uit geslaagde zwarte en migrantenvrouwen die hun sporen hebben verdiend op terreinen als ondernemerschap, diversiteit, integratie, arbeidsparticipatie en maatschappelijke dialoog.